

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

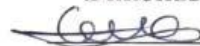
Кафедра фінансів і бухгалтерського обліку

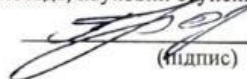
«Допущена до захисту»
В.о. завідувача кафедри фінансів і бухгалтерського обліку
 Наталія ДАНИК
« 14 » 06 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: «Комплексний аналіз фінансового стану підприємства»

Виконав студент 4441 групи
 Чорновол Є.М.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи
Доктор економічних наук, професор
(посада, науковий ступінь, вчене звання)
 Рогов Г.К.
(підпис) (П.І.Б.)

Миколаїв - 2026 р

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

Кафедра фінансів і бухгалтерського обліку

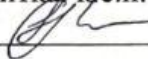
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

доцентка Ке.н.

Інна РУДЬ

(підпис)

«12» 02

2026 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту Чорноволу Єгору Михайловичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Комплексний аналіз фінансового стану підприємства».

Керівник роботи: Рогов Георгій Костянтинович, д.е.н., професор

Затверджені наказом ректора № 268-уч від «30» березня 2026 р.

2. Термін подачі роботи 03.06.2026 р.

3. Вихідні дані до роботи: закони України, підзаконні акти, аналітичні та статистичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної служби статистики, Національного банку України, наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з оцінки фінансового стану підприємства, фінансова звітність підприємства, дані міжнародних і зарубіжних статистичних органів.

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)
розглянути економічну сутність та інформаційну базу аналізу фінансового стану підприємства; дослідити основні показники фінансового аналізу та їх значення; розглянути оцінку ймовірності банкрутства як методу прогнозування фінансового стану підприємства; проаналізувати організаційно-економічну структуру ТДВ «Яготинський маслозавод»; оцінити показники фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та ділової активності; проаналізувати ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод»; провести оцінку сучасного стану та перспективи розвитку зовнішнього середовища функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод»; розробити рекомендації щодо покращення фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод»; розробити систему управління фінансовим станом підприємства «ТДВ «Яготинський маслозавод».

5. Перелік презентаційних матеріалів: мета, предмет, об'єкт та завдання дослідження; наукові підходи до визначення фінансового стану; переваги та недоліки моделей прогнозування банкрутства; організаційно-економічна характеристика ТДВ «Яготинський маслозавод»; аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства; оцінка рентабельності, ділової активності та грошових потоків; результати діагностики ймовірності банкрутства підприємства; SWOT-аналіз ТДВ «Яготинський маслозавод»; стратегічні напрями покращення фінансового стану; система фінансового моніторингу за моделлю НБУ; алгоритм моніторингу регуляторного середовища.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Рогов Г.К., професор	09.02.2026	10.03.2026
2	Рогов Г.К., професор	16.03.2026	30.04.2026
3	Рогов Г.К., професор	04.05.2026	25.05.2026

7. Дата видачі завдання: 12 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Ном ер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми	05.02.-20.02.26	Виконано
2	Складання змісту та узгодження з керівником	12.02.-20.02.26	Виконано
3	Вивчення літературних джерел	12.02.-20.02.26	Виконано
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи	23.02.-09.03.26	Виконано
5	Розробка теоретичного розділу	09.03.-27.03.26	Виконано
6	Розробка аналітичного розділу	30.03.-01.05.26	Виконано
7	Розробка проектного розділу	04.05.-22.05.26	Виконано
8	Розробка вступу, висновків, списку джерел	25.05.-29.05.26	Виконано
9	Розробка презентації та доповіді	01.06.-05.06.26	Виконано

Студент

(підпис)

Чорновол Є.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Рогов Г.К.

АНОТАЦІЯ

Чорновол Єгор. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

У кваліфікаційній роботі досліджується фінансовий стан ТДВ «Яготинський маслозавод» в умовах макроекономічної та регуляторної нестабільності. Проведено комплексний аналіз ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємства за 2022–2024 роки, а також здійснено діагностику ймовірності банкрутства. Особлива увага приділяється впливу факторів макро- та мікросередовища на фінансові результати компанії. У роботі розроблено комплекс заходів щодо фінансового оздоровлення, оптимізації структури капіталу та запропоновано впровадження системи раннього попередження кризових явищ на основі інтегральної моделі НБУ й механізмів регуляторного комплаєнсу.

Ключові слова: фінансовий стан, ліквідність, рентабельність, ймовірність банкрутства, фінансове оздоровлення, система управління, раннє попередження.

ABSTRACT

Chornovol Yehor. Comprehensive Assessment of the Enterprise's Financial .

The qualification work investigates the financial state of ALC "Yagotynsky Butter Plant" under conditions of macroeconomic and regulatory instability. A comprehensive analysis of liquidity, financial stability, business activity, and profitability of the enterprise for 2022–2024 was conducted, alongside an assessment of the probability of bankruptcy. Special attention is given to the impact of macro- and microenvironmental factors on the company's financial results. The work develops a set of measures for financial recovery and capital structure optimization, proposing the implementation of an early crisis warning system based on the National Bank of Ukraine's integral model and regulatory compliance mechanisms.

Keywords: financial state, liquidity, profitability, probability of bankruptcy, financial recovery, management system, early warning.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність та інформаційна база аналізу фінансового стану підприємства.....	8
1.2. Основні показники фінансового стану підприємства.....	14
1.3. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансового стану підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	27
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТДВ «Яготинський маслозавод».....	27
2.2. Оцінка грошового потоку підприємства та показників ліквідності, фінансової стійкості підприємства, рентабельності та ділової активності.....	30
2.3. Оцінка ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод».....	40
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	49
3.1. Оцінка сучасного стану та перспективи розвитку зовнішнього середовища функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод».....	49
3.2. Рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємства.....	55
3.3. Створення системи управління фінансовим станом підприємства.....	61
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	71
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Сучасні ринкові умови вимагають від підприємств ефективного управління фінансовими ресурсами та постійного контролю за власним фінансовим станом. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства є ключовим елементом управлінської діяльності, що дозволяє своєчасно виявляти фінансові проблеми, прогнозувати ризики та визначати напрями розвитку.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що фінансовий стан підприємства визначає його стійкість, платоспроможність і конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. В умовах нестабільного економічного середовища важливим є проведення детального аналізу ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості та ймовірності банкрутства підприємства. Такі дослідження дають змогу вчасно вживати заходів щодо оптимізації фінансової політики підприємства та забезпечення його подальшого розвитку.

Мета курсової роботи полягає у проведенні комплексної оцінки фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» та розробці рекомендацій щодо його покращення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розглянути економічну сутність та інформаційну базу аналізу фінансового стану підприємства;
- дослідити основні показники фінансового аналізу та їх значення;
- розглянути оцінку ймовірності банкрутства як методу прогнозування фінансового стану підприємства;
- проаналізувати організаційно-економічну структуру ТДВ «Яготинський маслозавод»;
- оцінити показники фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та ділової активності;
- проаналізувати ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод»;
- провести оцінку сучасного стану та перспективи розвитку зовнішнього середовища функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод»;

- розробити рекомендації щодо покращення фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод»;
- розробити систему управління фінансовим станом підприємства «ТДВ «Яготинський маслозавод».

Об'єктом дослідження є процеси формування фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні підходи до аналізу та поліпшення фінансового стану «Яготинського маслозаводу».

При написанні курсової роботи були застосовані наступні методи дослідження: системного аналізу, спостереження, порівняльного аналізу.

Інформаційну базу дослідження склали закони України, підзаконні акти, аналітичні та статистичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної служби статистики, Національного банку України, наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з оцінки фінансового стану підприємства, фінансова звітність підприємства, дані міжнародних і зарубіжних статистичних органів.

Відповідно до мети, завдань, логіки дослідження бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на 9 підрозділів, висновків, списку використаної літератури із 38 найменувань – на 5 сторінках та додатків. Повний обсяг курсової роботи складає 86 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та інформаційна база аналізу фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є одним із ключових показників його діяльності, що відображає здатність ефективно використовувати фінансові ресурси, виконувати зобов'язання перед контрагентами та забезпечувати стабільний розвиток. Від аналізу фінансового стану залежить прийняття управлінських рішень, планування стратегічних напрямків розвитку та оцінка інвестиційної привабливості компанії.

Сутність поняття «фінансового стану підприємства» намагалися схарактеризувати як вітчизняні, так й зарубіжні вчені, однак єдиної думки й досі не існує, але якщо підсумувати різні трактування, можна визначити декілька підходів до трактування поняття «фінансового стану підприємств». В таблиці 1.1 зазначені різні підходи, щодо визначення поняття «фінансового стану підприємств».

Таблиця 1.1

Підходи щодо визначення фінансового стану підприємств

Автор, джерело	Сутність поняття
Базилінська О.Я. [1]	«Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.»
Білик М.Д. [2]	«Фінансовий стан – реальна (на фіксований момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою.»
Бланк І.О. [3]	«Фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання.»
Бойчик І.М. [4]	«Фінансовий стан – це спроможність підприємства вести господарську діяльність на основі своєчасного погашення усіх видів заборгованості, раціональної структури капіталу і господарських засобів.»

Продовження табл. 1.1

Дем'яненко М.Я. [5]	«Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу.»
Коломієць Н.О., Коломієць О.П. [6]	«Фінансовий стан – це здатність (спроможність) підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.»
Коробов М.Я. [7]	«Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.»
Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. [8]	«Фінансовий стан являє собою найважливішу характеристику економічної діяльності підприємства в зовнішньому середовищі. Воно визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловій співпраці, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів щодо фінансових та інших відносин.»
Осмоловський В.В. [9]	«Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.»

Джерело: опрацьовано за [1-9]

Проаналізувавши різні наукові підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства» можна говорити про відсутність єдиного визначення, що зумовлено багатогранністю цієї категорії та різними цілями її дослідження. Узагальнення поглядів вітчизняних науковців дає змогу виокремити декілька ключових підходів до розуміння сутності даного поняття. Зокрема, О.Я. Базилінська та Н.О. Коломієць, розглядають фінансовий стан крізь призму забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, акцентуючи увагу на процесах їхнього розміщення та використання. В межах цього підходу фінансовий стан виступає індикатором того, наскільки успішно підприємство трансформує капітал в активи для забезпечення своєї життєдіяльності. В працях І.М. Бойчик та М.Д. Білик

простежується фокус на фінансову спроможність та платоспроможність. Для цих авторів ключовим є здатність суб'єкта господарювання своєчасно погашати заборгованість та фінансувати поточні потреби й саморозвиток, що характеризує фінансовий стан як динамічну характеристику ділової активності. Особливої уваги заслуговує підхід І.О. Бланка, який визначає фінансовий стан через рівень збалансованості окремих елементів активів і капіталу. Це свідчить про те, що фінансова стійкість залежить не лише від обсягу наявних коштів, а й від оптимальності їхньої структури. Більш системне та комплексне бачення пропонують М.Я. Дем'яненко, М.Я. Коробов та В.В. Осмоловський, які трактують фінансовий стан як інтегровану характеристику якості всієї господарської діяльності. У їхньому розумінні цей термін поєднує в собі результативність виробничих процесів, ефективність фінансових відносин із зовнішніми контрагентами та здатність до стабільного кругообігу капіталу. Доповнюють концепцію Г.О. Крамаренко та О.Є. Чорна, які розглядають фінансовий стан як найважливішу характеристику конкурентоспроможності підприємства у зовнішньому середовищі, що визначає рівень довіри з боку інвесторів та партнерів.

Таким чином, синтезуючи результати проведеного дослідження, можна дійти висновку, що фінансовий стан підприємства — це інтегрована категорія, яка відображає ступінь забезпеченості ресурсами, ефективність їх використання та здатність суб'єкта господарювання забезпечувати свою фінансову стабільність і платоспроможність у довгостроковій перспективі.

Проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства в сучасних умовах господарювання потребує чіткого дотримання нормативно-правового регламенту. Основою цієї бази Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[10], який встановлює вимоги до формування інформаційної бази аналізу — фінансової звітності. Основним джерелом даних для розрахунку показників виступає наказ «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[11].

Крім того, важливим аспектом діагностики є оцінка ризиків банкрутства, що регулюється «Методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства»[12] та Кодексом України з процедур банкрутства[13]. Взаємодія зазначених законодавчих актів дозволяє сформувати цілісну систему фінансових індикаторів, яка враховує не лише внутрішні результати діяльності підприємства, а й вимоги податкового законодавства та галузеві нормативи, що є необхідною умовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Для проведення аналізу фінансового стану підприємств необхідно володіти необхідною інформаційною базою на основі якої й проводиться аналіз фінансового стану підприємства. В законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[10] зазначено, що метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Також в цьому законі зазначено, що Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Таким положенням є наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[11]. В цьому положенні зазначено, що фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

В таблиці 1.2 наведена характеристика кожного з складових фінансової звітності.

Загалом при проведенні оцінки фінансового стану підприємства фінансова звітність повинна надати можливість якісну інформацію про фінансовий стан підприємства й можливість визначити й проаналізувати показники, які необхідні для визначення фінансового стану підприємства.

А отже, основними завданнями аналізу фінансової звітності є [14]:

- об'єктивна оцінка фінансового стану, фінансових результатів, ефективності і діловій активності об'єкта аналізу;
- виявлення факторів і причин досягнутого стану й отриманих результатів;
- підготовка й обґрунтування прийнятих управлінських рішень у сфері фінансів.

Таблиця 1.2

Характеристика складових фінансової звітності

Назва форми звітності	Що відображає (Зміст)	Практичне застосування (Використання інформації)
Баланс	Наявність майна та економічних ресурсів, що перебувають в управлінні підприємства, станом на визначену звітну дату.	Аналіз майнового стану, оцінка рівня ліквідності та платоспроможності підприємства; визначення потреби у залученні позикових коштів та прогнозування майбутньої забезпеченості ресурсами.
Звіт про фінансові результати	Формування доходів і витрат, а також підсумковий фінансовий результат (прибуток або збиток) від діяльності підприємства за звітний період.	Визначення показників рентабельності та ефективності діяльності; аналіз структури формування доходів і витрат; прогнозування фінансових результатів у майбутніх періодах.
Звіт про власний капітал	Динаміка та причини змін у складі власних коштів (капіталу) підприємства протягом звітного періоду.	Оцінка змін у вартості чистих активів підприємства, аналіз напрямів використання нерозподіленого прибутку.
Звіти про рух грошових коштів	Обсяги надходжень та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів протягом звітного періоду.	Аналіз джерел формування та напрямів використання грошових потоків у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти.
Примітки	Застосована облікова політика та додаткове розкриття інформації, яка не наведена в основних формах звітності, але є обов'язковою згідно зі стандартами бухгалтерського обліку.	Поглиблений аналіз фінансового стану: оцінка впливу облікової політики на показники звітності, виявлення прихованих ризиків, умовних зобов'язань та аналіз діяльності окремих сегментів підприємства.

Джерело: опрацьовано за [15,16,17]

Загалом фінансова звітність є основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Вона містить дані, необхідні для оцінки ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності. Однак для отримання змістовних висновків ці показники потребують детального аналізу та розрахунку відповідних фінансових коефіцієнтів.

Варто зазначити, що ефективність аналізу фінансового стану безпосередньо залежить від якості та повноти сформованої інформаційної бази. Проте варто враховувати, що результати такого аналізу мають різну цільову спрямованість залежно від потреб конкретних суб'єктів економічних відносин. Усіх користувачів фінансової звітності прийнято поділяти на внутрішніх та зовнішніх, залежно від їхнього відношення до об'єкта аналізу та можливості доступу до конфіденційних даних бухгалтерського обліку. Систематизацію основних споживачів фінансової інформації, їхніх специфічних інтересів та відповідних джерел даних наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Користувачі фінансової звітності підприємства

Група користувачів	Користувачі	Сфера інтересів	Джерела інформації
Внутрішні	Менеджери та керівництво	Оцінювання ефективності виробничо-господарської й фінансової діяльності; ухвалення управлінських рішень щодо розвитку та оптимізації витрат.	Внутрішня управлінська звітність, фінансова звітність, бізнес-плани.
	Службовці (персонал)	Оцінювання стійкості підприємства з позиції гарантій зайнятості, рівня оплати праці та отримання соціальних пільг.	Фінансова звітність, колективний договір.
Зовнішні (прямий фінансовий інтерес)	Акціонери (інвестори)	Оцінювання прибутковості капіталу та ризикованості інвестицій; прогнозування майбутніх дивідендних виплат та ринкової вартості акцій.	Фінансова звітність, аудиторські висновки, звіти фондового ринку.
	Кредитори та банки	Встановлення рівня ліквідності та наявності ресурсів для своєчасного повернення кредитів та сплати відсотків.	Фінансова звітність, примітки, спеціальні довідки про заставу.
	Постачальники	Аналіз реальності існування ресурсів для оплати поставок товарів та послуг; оцінка надійності дебітора.	Фінансова звітність, дані про платіжну дисципліну.

Продовження табл. 1.3

Зовнішні (непрямий фінансовий інтерес)	Податкові органи	Контроль за правильністю обчислення та своєчасністю сплати податків; перевірка відповідності показників податкового та бухгалтерського обліку.	Фінансова звітність, податкові декларації, дані внутрішніх перевірок.
	Органи статистики	Збір та узагальнення статистичних даних про стан галузі та економіки загалом.	Фінансова звітність, форми статистичного спостереження.

Джерело: розроблено автором за [18,19]

Наведена таблиця демонструє розгалужену систему користувачів економічної інформації підприємства, яких можна поділити на внутрішніх та зовнішніх. Кожна група має специфічні запити: від операційного управління та контролю витрат (менеджмент) до оцінки платоспроможності та інвестиційної привабливості (кредитори, інвестори). Ключовим інструментом задоволення цих потреб є фінансова звітність, яка виступає єдиною інформаційною базою для ухвалення як внутрішніх стратегічних, так і зовнішніх інвестиційних рішень.

1.2 Основні показники фінансового аналізу підприємства

Для ефективної оцінки фінансового стану підприємства необхідно використовувати різноманітні методи аналізу, які дозволяють комплексно оцінити його фінансову стабільність, ліквідність, рентабельність та платоспроможність. Аналіз фінансової звітності є основою для прийняття управлінських рішень, планування фінансової стратегії та оцінки ризиків.

У сучасних умовах господарювання існує широкий спектр методів аналізу, які можуть бути застосовані залежно від цілей дослідження. Вони включають горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, трендовий аналіз, факторний аналіз тощо. Використання цих методів дозволяє отримати об'єктивну картину фінансового стану підприємства та виявити можливі шляхи його покращення.

У таблиці 1.4 наведено коротку характеристику методів аналізу фінансового стану підприємства.

Таблиця 1.4

Характеристика основних методів аналізу фінансового стану підприємства

Метод	Характеристика
Горизонтальний аналіз	Базується на обчисленні абсолютних та відносних відхилень показників фінансової звітності у звітному періоді порівняно з базовим, що дозволяє оцінити динаміку їх зміни у часі.
Вертикальний аналіз	Спрямований на дослідження внутрішньої структури фінансової звітності шляхом розрахунку питомої ваги окремих елементів у загальному підсумку для оцінки структурних зрушень.
Коефіцієнтний аналіз	Передбачає розрахунок системи відносних фінансових індикаторів як співвідношення між різними статтями звітності з подальшим зіставленням отриманих значень із нормативними, цільовими або ретроспективними базами порівняння.
Трендовий аналіз	Ґрунтується на ретроспективному зіставленні позицій звітності за тривалий часовий горизонт для ідентифікації основної закономірності динаміки показників, нівелюючи випадкові флуктуації окремих періодів.
Порівняльний аналіз	Охоплює внутрішньогосподарське зіставлення фінансових індикаторів досліджуваного суб'єкта господарювання з аналогічними показниками його інтегрованих структурних підрозділів.
Факторний аналіз	Спрямований на ідентифікацію та детерміноване або стохастичне кількісне вимірювання ступеня впливу окремих причинно-наслідкових змінних на результативні фінансові показники діяльності підприємства.

Джерело: опрацьовано за [20]

На сьогоднішній день найпопулярнішим методом оцінки фінансового стану підприємств є коефіцієнтний метод. Основою його оцінки виступають фінансові коефіцієнти, які є інструментом узагальнення фінансової інформації, що міститься у фінансовій звітності.

Визначення індивідуальних фінансових показників за період і відстеження змін їх значень з плином часу виконується для виявлення тенденцій, які можуть розвиватися в компанії. [21]

Для здійснення комплексної оцінки фінансового стану підприємства та формування об'єктивного висновку щодо результатів його діяльності, виникає необхідність у ґрунтовному аналізі ключових індикаторів. З цією метою доцільно розрахувати низку відносних величин, які систематизовано у таблиці 1.5 «Основні фінансові показники».

По-перше, йдеться про показники ліквідності, які виступають індикатором платоспроможності компанії у короткостроковій перспективі та характеризують її здатність своєчасно і в повному обсязі розраховуватися за поточними зобов'язаннями за рахунок наявних оборотних активів.

По-друге, до таблиці включено коефіцієнти фінансової стійкості, що дозволяють оцінити довгострокову платоспроможність підприємства, ступінь його фінансової незалежності від зовнішніх кредиторів, а також надійність та оптимальність структури джерел фінансування.

По-третє, важливим етапом аналізу є розрахунок показників ділової активності, або оборотності, які демонструють швидкість обертання капіталу та відображають загальну інтенсивність й ефективність використання матеріальних і фінансових ресурсів компанії.

Для максимальної повноти картини у таблиці наведено коефіцієнти оцінки грошового потоку. Вони дають змогу визначити реальну спроможність підприємства генерувати достатні обсяги грошових коштів, необхідні для забезпечення безперебійної операційної діяльності, фінансування інвестиційних потреб та стабільного погашення існуючих боргів.

Таблиця 1.5

Основні фінансові показники

Показник	Формула	Умовні позначення	Зміст
Коефіцієнти ліквідності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КЛ ₁)	$КЛ_1 = \frac{\Gamma + \Phi I}{ПЗ}$	ГК — грошові кошти; ПФІ — поточні фінансові інвестиції; ПЗ — поточні зобов'язання.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно розраховуватися за поточними зобов'язаннями.
Коефіцієнт швидкої ліквідності (КЛ ₂)	$КЛ_2 = \frac{\Gamma + \Phi I + ДЗ}{ПЗ}$	ДЗ — дебіторська заборгованість; ПЗ — поточні зобов'язання.	Коефіцієнт швидкої ліквідності - індикатор короткострокової ліквідності компанії, який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів.

Продовження табл. 1.5

Коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття (КЛ)	$КП = \frac{АО}{ПЗ}$	ОА — оборотні активи; ПЗ — поточні зобов'язання.	Коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття характеризує здатність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.
Коефіцієнти фінансової стійкості			
Коефіцієнта фінансової незалежності (КН)	$КН = \frac{ВК}{ВБ}$	ВК — власний капітал; ВБ — валюта балансу (сукупні активи/пасиви).	Фінансової незалежності — показує, яку частину у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал. Він характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності.
Коефіцієнт маневреності власних коштів (КМ)	$КМ = \frac{ВК - АН}{ВК}$	ВК — власний капітал; АН — необоротні активи.	Показник говорить про те, яку частку власних оборотних коштів складають гроші та їх еквіваленти. Маневреність власних оборотних коштів показує співвідношення між коштами та власними оборотними коштами.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (КМК)	$КМК = \frac{ВОК}{ВК}$	ВОК — власні оборотні ресурси; ВК — власний капітал компанії.	Коефіцієнт показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів.
Коефіцієнт поточних зобов'язань (КПЗ)	$КПЗ = \frac{ПЗ}{ВБ}$	ПЗ — поточні зобов'язання; ВБ — валюта балансу.	Показує, яку частку в загальній сумі джерел фінансування підприємства займають поточні зобов'язання, тобто залежність підприємства від короткострокових позикових коштів.

Продовження табл. 1.5

Коефіцієнт довгострокових зобов'язань (КДЗ)	$КДЗ = \frac{ДЗ}{ВБ}$	ДЗ — довгострокові зобов'язання; ВБ — валюта балансу.	Показує, яку частку в загальній сумі коштів підприємства становлять довгострокові зобов'язання, тобто рівень фінансування діяльності за рахунок довгострокового позикового капіталу.
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (КСВТЗК)	$КСВТЗК = \frac{ВК}{ЗК}$	ВК — власний капітал; ЗК — залучений капітал.	Показує, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 грн залучених коштів, та характеризує рівень фінансової незалежності підприємства від кредиторів.
Коефіцієнти рентабельності			
Показник рентабельності активів (ROA)	$ROA = \frac{ФР}{ВБ} * 100\%$	ФР — фінансовий результат; ВБ — валюта балансу.	Показник рентабельності активів - визначає, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для отримання прибутку.
Показник рентабельності капіталу (ROE)	$ROE = \frac{ФР}{ФК} * 100\%$	ФР — фінансовий результат; ФК — власний капітал.	Показник рентабельності капіталу - показує, яку прибутковість отримують власники капіталу на вкладені в бізнес кошти.
Показник рентабельності продажів (RE)	$RE = \frac{ФРОД}{ЧДР}$	ФРОД — фін. результат від операційної діяльності; ЧДР — чистий дохід від реалізації.	Показник рентабельності продажів - відображає, яку частку прибутку компанія отримує з кожної гривні доходу
Коефіцієнти ділової активності			
Коефіцієнт фондівдачі (Ф)	$Ф = \frac{Вп}{ОС}$	Вп — виручка від реалізації; ОС — основні засоби.	Фондовіддача - показник ділової активності компанії, який демонструє ефективність використання основних засобів підприємства.
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (КПК)	$КН = \frac{ПК}{А}$	ПК — залучені кошти; А — активи.	Це фінансовий показник, який визначає частку залучених (позикових) коштів у загальній структурі капіталу підприємства. Він показує, наскільки підприємство залежить від кредиторів та зовнішнього фінансування.

Продовження табл. 1.5

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (КОДЗ)	$\text{КОДЗ} = \frac{В}{ДЗ}$	В — виручка; ДЗ — дебіторська заборгованість.	Це показник, який характеризує ефективність управління дебіторською заборгованістю підприємства. Він показує, скільки разів за звітний період підприємство повністю обернуло (повернуло) свою дебіторську заборгованість у грошові кошти.
Коефіцієнт оборотності активів (КОА)	$\text{КОДЗ} = \frac{В}{А}$	В — виручка; А — середньорічна сума активів.	Оборотність активів - показник ділової активності, який демонструє ефективність використання активів компанії. Коефіцієнт є співвідношенням між виручкою і середньорічною сумою активів. Значення показника говорить про те, скільки товарів і послуг продано за досліджуваний період на кожну гривню використаних активів.
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (КОВК)	$\text{КОДЗ} = \frac{В}{ВК}$	В — виручка (чистий дохід); ВК — середньорічна сума власного капіталу.	Показник оборотності власного капіталу - показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом компанії. Коефіцієнт розраховується як співвідношення виручки (чистого доходу) до середньорічної суми власного капіталу. Високе значення показника свідчить про ефективне використання капіталу власників. Значення коефіцієнта вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів.
Коефіцієнт оборотності запасів (КОЗ)	$\text{КОДЗ} = \frac{С}{З}$	С — собівартість; З — середньорічна сума запасів.	Оборотність запасів - показник ділової активності, який вказує на ефективність управління запасами в компанії. Значення показника свідчить про кількість оборотів, що здійснили запаси за рік. Він розраховується як співвідношення собівартості продукції і середньорічної суми запасів.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (КОКЗ)	$\text{КОДЗ} = \frac{В}{КЗ}$	В — виручка; КЗ — кредиторська заборгованість.	Це показник, який характеризує ефективність управління дебіторською заборгованістю підприємства. Він показує, скільки разів за звітний період підприємство повністю обернуло (повернуло) свою дебіторську заборгованість у грошові кошти.

Продовження табл. 1.5

Коефіцієнти грошового потоку			
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку (КЛГП)	$\text{КЛГП} = \frac{\text{ЧГП}}{\text{КЗ}}$	ЧГП — чистий грошовий потік; КЗ — короткострокові зобов'язання.	Визначає здатність покривати поточні зобов'язання за рахунок чистого грошового потоку.
Коефіцієнт ефективності грошового потоку (КЕГП)	$\text{КЕГП} = \frac{\text{ЧГП}}{\text{В}}$	ЧГП — чистий грошовий потік; В — вихідний грошовий потік.	Співвідношення чистого грошового потоку до суми негативного грошового потоку (витрат).
Коефіцієнт рентабельності грошових потоків (КРГП)	$\text{КРГП} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧГП}}$	ЧП — чистий прибуток; ЧГП — чистий грошовий потік.	Показує рівень чистого прибутку, отриманого на одиницю грошових коштів.
Коефіцієнт достатності грошових потоків (КДГП)	$\text{КРГП} = \frac{\text{ОГП}}{\text{КВ} + \Delta\text{З} + \text{Д}}$	ОГП — операційний ГП; КВ — капітальні витрати; $\Delta\text{З}$ — приріст запасів; Д — дивіденди.	Показник спроможності покрити капітальні витрати, приріст запасів та дивіденди за рахунок операційної діяльності.
Коефіцієнт якості чистого грошового потоку (КРГП)	$\text{КРГП} = \frac{\text{ОГП}}{\text{ЧП}}$	ОГП — операційний ГП; ЧП — чистий прибуток.	Частка операційного грошового потоку в чистому прибутку.
Вільний грошовий потік (ВГП)	$\text{ВГП} = \text{ОГП} - \text{CAPEX}$	ОГП — операційний ГП; CAPEX — капітальні витрати.	Це реальні грошові кошти, які компанія генерує від операційної діяльності після вирахування капітальних витрат на придбання основних засобів.

Джерело: опрацьовано за [22,23,24]

Розглянуті у таблиці фінансові показники є базовими інструментами для всебічного аналізу фінансового стану підприємства. Вони дозволяють оцінити рівень ліквідності, ділової активності, рентабельності та фінансової стабільності. Розуміння суті та значення кожного з показників дає змогу глибше аналізувати поточну ситуацію на підприємстві, своєчасно виявляти фінансові ризики та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо подальшого розвитку підприємства.

1.3 Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансового стану підприємства

Здебільшого фінансова криза на підприємстві не виникає раптово, а зазвичай їй передують певні зміни стану компанії, які можуть бути пов'язані як зі внутрішніми проблемами на підприємстві, так й з зовнішніми факторами.

В Україні основу нормативно-правової бази з питань банкрутства складає кодекс законів України з питань банкрутства. Також існує наказ Міністерства економіки України з методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства та наказ Міністерства юстиції України з порядком проведення аналізу фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання щодо наявності ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства [25].

В світовій практиці використовуються різні моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємств.

В таблиці 1.6 наведені основні моделі за допомогою яких можна оцінити ймовірність банкрутства підприємств. В таблиці містяться не лише моделі, які розроблені зарубіжними вченими, а модель Терещенка, яка розроблена українським економістом на основі статистики українських підприємств.

Таблиця 1.6

Основні моделі для оцінки ймовірності банкрутства підприємств

Вид моделі	Умовні позначення	Характеристика фінансового стану
Двофакторна модель Альтмана		
$Z = -0,3877 - 1,0736 * K_{\text{п}} + +0,0579 * K_{\text{з}}$	$K_{\text{п}}$ – коеф. поточної ліквідності (відношення поточних активів до поточних зобов'язань); $K_{\text{з}}$ – коеф. фінансової залежності (відношення позикових коштів до пасивів).	Якщо $Z = 0$, ймовірність збанкрутувати дорівнює 50 %. Якщо $Z < 0$ - банкрутство імовірно не загрожує. Якщо $Z > 0$, то ймовірність банкрутства висока.

Продовження табл. 1.6

П'ятифакторна модель Альтмана		
$Z = 1,2 * X_1 + 1,4 * X_2 + 3,3 * X_3 + 0,6 * X_4 + 0,999 * X_5$	X1 – відношення робочого капіталу до суми всіх активів підприємства; X2 – нерозподілений прибуток/загальна вартість активів; X3 – операційний прибуток/загальна вартість активів; X4 – ринкова вартість акцій/заборгованість; X5 – чистий дохід (виручка) від реалізації/загальна вартість активів.	Якщо $Z < 1,81$, то ймовірність банкрутства дуже висока (зона фінансового ризику); Якщо $1,81 < Z < 2,67$, то ймовірність банкрутства середня; Якщо $2,67 < Z < 2,99$, то ймовірність банкрутства невелика; Якщо $Z > 2,99$, то підприємство є фінансово стійким, а ймовірність банкрутства - дуже низька.
Модель Таффлера		
$Z = 0,53 * X_1 + 0,13 * X_2 + 0,18 * X_3 + 0,16 * X_4$	X1 – співвідношення прибутку від реалізації (операційного прибутку) і суми короткострокових зобов'язань підприємства; X2 – співвідношення оборотних активів та суми всіх зобов'язань; X3 – співвідношення короткострокових зобов'язань та суми всіх активів; X4 - співвідношення виручки до суми всіх активів.	$Z > 0,3$ - банкрутство малоймовірне; $Z < 0,2$ - підприємство переживає фінансову кризу, ймовірність банкрутства дуже висока.
Модель О. Терещенка		
$Z = 1,5 * X_1 + 0,08 * X_2 + 10 * X_3 + 5 * X_4 + 0,3 * X_5 + 0,1 * X_6$	X1 – Cash Flow / зобов'язання; X2 – валюта балансу/ зобов'язання; X3 – чистий прибуток/ баланс; X4 – чистий прибуток/ виручка; X5 – виробничі запаси/ виручка; X6 – виручка/валюта балансу.	$Z > 2$ – підприємство вважається фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство; $1 < Z < 2$ – фінансова рівновага порушена, але за умови переходу підприємства на антикризове управління банкрутство йому не загрожує; $0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів; $Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.
Модель Р. Ліса		

Продовження табл. 1.6

$Z=0,063*X1+0,092*X2+0,057*X3+0,001*X4$	X1 – оборотний капітал/загальна вартість активів; X2 – операційний прибуток/загальна вартість активів; X3 – нерозподілений прибуток/загальна вартість активів; X4 – власний капітал/позичковий капітал.	Критичне значення: $Z \leq 0,037$.
Модель Г. Спрінтейта		
$Z=1,03*X1+3,07*X2+0,66*X3+0,4*X4$	X1 – робочий капітал/загальна вартість активів; X2 – прибуток до сплати податків і відсотків/загальна вартість активів; X3 – прибуток до сплати податків/короткострокові зобов'язання; X4 – обсяг продажів/загальна вартість активів	$Z < 0,862$ – висока; $Z > 2,45$ – мінімальна.

Джерело: опрацьовано за [26,27,28,29]

Проаналізовані моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємств дозволяють комплексно оцінити фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Кожна з моделей має свої переваги, обмеження та сферу застосування, що обумовлює необхідність їх вибору залежно від специфіки діяльності підприємства та доступності фінансової інформації.

В таблиці 1.7 наведено переваги та недоліки основних моделей прогнозування банкрутства.

Таблиця 1.7

Переваги та недоліки основних моделей прогнозування банкрутства

Моделі	Переваги	Недоліки
Двофакторна модель Альтмана	Простота розрахунку; можливість застосування під час проведення зовнішнього аналізу на основі бухгалтерського балансу.	Неадекватність одержуваних прогнозів для українських підприємств; відсутність розгляду впливу показників, що характеризують ефективність використання ресурсів, ділову та ринкову активність тощо; відсутність розгляду обліку галузевої та регіональної специфіки функціонування суб'єктів економіки.

Продовження табл. 1.7

П'ятифакторна модель Альтмана	Простота й можливість застосування за наявності обмеженої інформації; порівнянність показників; можливість поділу аналізованих компаній на потенційних банкрутів та небанкрутів; висока точність розрахунків.	Неможливість використання в українських умовах (не враховує українські особливості економіки); складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; обмеженість сфери застосування; заснування на застарілих даних; неврахування показників рентабельності.
Модель Р. Таффлера	Спрощеність розрахунків та висока точність прогнозу ймовірності банкрутства компанії, що пов'язано зі значною кількістю проаналізованих компаній.	Обмеження сфери застосування (тільки для акціонерних товариств, акції яких активно торгуються на фондовому ринку); складність інтерпретації підсумкового значення; неможливість використання в українських умовах; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; використання застарілих даних.
Модель Спрінгейта	Демонстрування достатнього рівня надійності прогнозу, точність близько 90%.	Створена для підприємств США й Канади з метою оцінювання; немає галузевої та регіональної диференціації Z-рахунку; між змінними спостерігається досить висока кореляція; не підходить для економіки України.
Модель Ліса	Простота й швидкість розрахунків; доступність необхідних для розрахунків даних; можливість оцінити фінансовий стан та спрогнозувати банкрутство.	Не пристосована до українських підприємств; створювалася з урахуванням західних особливостей розвитку; не може застосовуватися до малих підприємств; не відповідає методичним прийомам розрахунку показників фінансової звітності.
Модель Терещенка	Врахування специфіки діяльності суб'єктів; охоплення незначної кількості показників; доступність інформації, необхідної для розрахунку параметрів моделі.	Недостатній рівень обґрунтованості показників та їх нормативних значень; можливість застосування тільки для окремих підприємств; великий інтервал невизначеності.

Джерело: опрацьовано за [30,31]

Аналіз основних моделей прогнозування ймовірності банкрутства свідчить про те, що кожна з них має як суттєві переваги, так і значні обмеження при застосуванні в сучасних економічних умовах. Зарубіжні методики, зокрема моделі Альтмана, Ліса та Спрінгейта, вирізняються високою точністю та простотою розрахунків, проте вони базуються на статистичних даних компаній зі стабільною

ринковою економікою США та Європи. Це робить їх пряме використання для оцінки українських підприємств недостатньо коректним через суттєві відмінності в стандартах бухгалтерського обліку, податковому законодавстві та динаміці інфляційних процесів. Більшість іноземних підходів, включно з моделлю Таффлера, ігнорують галузеву специфіку та особливості вітчизняного фондового ринку, що часто призводить до викривлених або надміру оптимістичних прогнозів.

Натомість вітчизняна модель Терещенка є найбільш адаптованою до реалій функціонування суб'єктів господарювання в Україні, оскільки вона враховує специфіку діяльності та доступність інформаційної бази, хоча й має певні зони статистичної невизначеності. Таким чином, для отримання максимально об'єктивного результату та нівелювання недоліків окремих підходів, доцільно застосовувати комплексний аналіз, поєднуючи кілька методів одночасно, що дозволить врахувати як показники рентабельності, так і загальну структуру капіталу підприємства в межах конкретного регіону чи галузі.

В контексті оцінки ймовірності банкрутства підприємства є важливим визначення істинної причини його виникнення. Тому детального вивчення потребує питання причин виникнення банкрутства. Серед факторів, які спричиняють виникнення банкрутства можна виділити дві великі групи – внутрішні та зовнішні фактори.

Основними зовнішніми факторами є [31]:

- зменшення купівельної спроможності населення;
- нестабільність податкового законодавства;
- посилення конкуренції в галузі;
- політична нестабільність у країні місцезнаходження підприємства або в країнах підприємств-постачальників (споживачів продукції).

Основними внутрішніми факторами є [31]:

- дефіцит в організаційній структурі;
- недоліки у виробничій сфері;
- прорахунки в галузі постачання;
- низький рівень маркетингу;

- втрата ринків збуту продукції;
- дефіцит у фінансуванні.

Підсумовуючи дані, встановлено, що існує значна кількість внутрішніх і зовнішніх факторів неплатоспроможності. Тому керівництво підприємства має вміти їх виявляти з метою уникнення неплатоспроможності у майбутньому.

Висновки за розділом 1.

В результаті дослідження теоретичних аспектів аналізу фінансового стану підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Фінансовий стан підприємства є комплексною характеристикою, що відображає рівень забезпеченості підприємства власними коштами, його здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, ефективність використання ресурсів та стабільність розвитку. Інформаційною базою для аналізу є фінансова звітність, зокрема баланс, звіт про фінансові результати та інші форми звітності.

2. Основні показники фінансового аналізу підприємства поділяються на групи: ліквідності, рентабельності, ділової активності, фінансової стійкості та показники грошового потоку. Їх аналіз дає змогу об'єктивно оцінити як поточний стан підприємства, так і перспективи його подальшої діяльності.

3. Оцінка ймовірності банкрутства є важливою складовою фінансового аналізу, що дозволяє виявити ризики неплатоспроможності та вжити своєчасних заходів для запобігання кризовим ситуаціям. Найбільш відомими моделями прогнозування є моделі Альтмана, Терещенка, Таффлера та інші, які базуються на аналізі фінансових коефіцієнтів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1 Організаційно-економічна характеристика фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод»

Об'єктом дослідження є Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод», яке здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [32]. Вибір даної організаційно-правової форми передбачає, що учасники товариства несуть відповідальність за його зобов'язаннями своїми внесками до статутного капіталу, а при їх недостатності — додатково належним їм майном у розмірі, кратному до внеску кожного учасника.

Юридична адреса підприємства: 07700, Київська область, м. Яготин, вул. Шевченка, 213. Основними видами діяльності підприємства згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 «Класифікатор видів економічної діяльності» [33] є:

- 10.51 — перероблення молока, виробництво масла та сиру (основний вид діяльності);
- 46.33 — оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами;
- 47.11 — роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- 49.41 — вантажний автомобільний транспорт.

На сьогоднішній день — це окрема юридична особа, яка майже на сто відсотків належить ПрАТ «Молочний альянс». У таблиці 2.1 наведено частка «Молочного альянсу» в статутному капіталі компанії.

Таблиця 2.1

Частки в статутному капіталі ТДВ «Яготинський маслозавод»

Назва учасника	Частка в %
Приватне акціонерне товариство «Молочний альянс»	99, 99
Інші юридичні особи	0, 01
Всього	100

Джерело: опрацьовано [34]

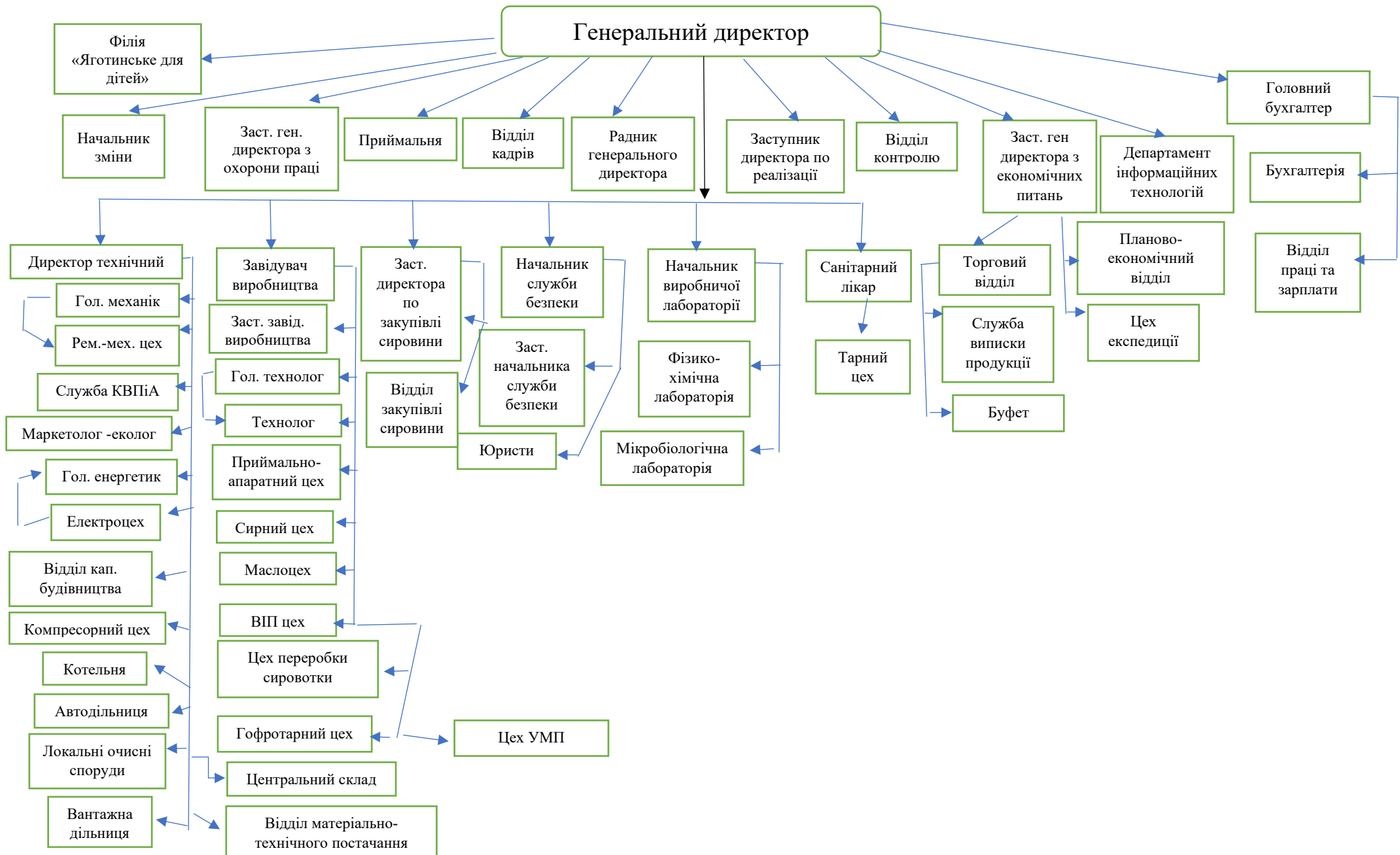
Бренд «Молочний альянс» спеціалізується на виготовленні сировинної бази для підприємств харчової промисловості, зокрема пропонуючи незбиране та знежирене сухе молоко, вершкове масло у вигляді моноліту.

Історія ТДВ «Яготинський маслозавод» розпочалася у 1956 році з вузької спеціалізації на переробці молока та вершків. Знаковим етапом у розвитку підприємства стало його входження у 2006 році до складу групи компаній «Молочний Альянс», яка сьогодні консолідувала у своїй власності 99,9% акцій заводу. Ця інтеграція супроводжувалася масштабною модернізацією та технологічним переоснащенням виробничих потужностей.

Сьогодні завод міцно утримує позиції одного з лідерів вітчизняної молокопереробної галузі. До того ж підприємство є абсолютним рекордсменом серед українських компаній за обсягами експорту вершкового масла. Завдяки цьому продукція заводу користується стабільним попитом і характеризується високим рівнем впізнаваності як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Якість виробництва підтверджується діючою на ТДВ «Яготинський маслозавод» сертифікованою системою менеджменту безпечності харчової продукції, що відповідає вимогам міжнародного стандарту ДСТУ ISO 22000:2007. Відповідно до його регламентів, компанія забезпечує суворий контроль і превентивне управління будь-якими факторами ризику, що можуть становити загрозу для здоров'я чи життя споживачів.

Організаційна структура підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» є структурою лінійно-функціонального типу. Схема організаційної структури ТДВ «Яготинський маслозавод» наведена на мал. 2.1.

Мал. 2.1. Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод»

Представлена організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод» побудована за лінійно-функціональним типом, що є найбільш раціональним підходом для великого промислового підприємства з безперервним циклом виробництва. На чолі ієрархічної піраміди стоїть генеральний директор, який здійснює стратегічне управління та координацію роботи всіх структурних ланок. Чітка вертикаль підпорядкування реалізується через заступників директора за ключовими напрямками: виробництво, реалізація, економічні питання, закупівля сировини та охорона праці.

Виробничий блок має розгалужену структуру, що включає спеціалізовані цехи (сирний, маслоцех, цех переробки сироватки) та лабораторії (фізико-хімічну та мікробіологічну), що гарантує суворий контроль якості на кожному етапі переробки молока. Особливістю структури є виокремлення філії «Яготинське для дітей» як автономного підрозділу, що підкреслює стратегічне значення соціально орієнтованого бренду в межах загальної діяльності заводу.

Окрім основних виробничих ліній, структура охоплює потужний блок допоміжних служб, таких як транспортна дільниця, котельня та локальні очисні споруди, що свідчить про високий ступінь технологічної автономності підприємства. Управлінський апарат доповнюється функціональними відділами (планово-економічним, відділом кадрів, юридичною службою та бухгалтерією), які забезпечують правовий, кадровий та фінансовий супровід операційної діяльності. Загалом, лінійно-функціональна побудова ТДВ «Яготинський маслозавод» є збалансованою та адаптованою до масштабів діяльності холдингу «Молочний альянс», забезпечуючи стабільність виробничих процесів та ефективну вертикальну комунікацію між керівництвом та виконавцями.

2.2 Оцінка грошового потоку та показників ліквідності, фінансової стійкості підприємства, рентабельності та ділової активності

Ліквідність та фінансова стійкість є важливими елементами загальної фінансової стабільності підприємства. Вони свідчать про здатність підприємства вчасно й у повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання як у короткостроковому, так і довгостроковому періоді. Оцінка цих показників дозволяє виявити рівень ризику банкрутства, ефективність управління оборотними активами та оптимальність структури капіталу.

Показники ліквідності дозволяють визначити, наскільки швидко підприємство може перетворити свої активи на грошові кошти для покриття поточних зобов'язань. Водночас фінансова стійкість характеризує рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, ступінь його самостійності та здатність забезпечувати стабільність діяльності в умовах зміни зовнішнього середовища.

Основними показниками ліквідності є:

1. Коефіцієнт загальної ліквідності.
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності.
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності.

У сукупності ці три показники дозволяють дати комплексну оцінку платоспроможності підприємства та виявити рівень фінансової безпеки в короткостроковому періоді. З метою поглибленого аналізу доцільно також враховувати динаміку зміни цих коефіцієнтів протягом кількох звітних періодів.

В таблиці 2.2 наведено динаміку показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022-2024 роках.

Таблиця 2.2

Динаміку показників ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022-2024 роках

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив	Відхилення (%) 2023/2022	Відхилення (%) 2024/2023
Коеф. абсолютної ліквідності	0,007	0,042	0,022	0,1-0,2	500,0	-47,6

Продовження табл. 2.2

Коеф. швидкої ліквідності	1,316	1,545	1,144	0,5-1	17,4	-26,0
Коеф. загальної ліквідності	1,472	1,743	1,340	2-3	18,4	-23,1

Джерело: розроблено автором на основі [34, додатків А,Б]

Результати проведеного аналізу ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022–2024 роки свідчать про те, що підприємство зберігає стабільну здатність виконувати свої поточні зобов'язання, хоча динаміка окремих показників є неоднозначною.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом усього досліджуваного періоду перебував нижче нормативного рівня, що вказує на дефіцит вільних грошових коштів для миттєвого погашення боргів. Попри стрімке зростання цього показника у 2023 році на 500%, у 2024 році відбулося його скорочення на 47,6% до значення 0,022, що пояснюється інтенсивним використанням готівки в операційній діяльності холдингу.

Натомість значення коефіцієнта швидкої ліквідності демонструють стабільність, постійно перевищуючи встановлений норматив 0,5–1. Навіть враховуючи зниження у 2024 році на 26,0%, поточний рівень у 1,144 одиниці підтверджує, що за умови вчасного розрахунку дебіторів підприємство зможе повністю закрити свої короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт загальної ліквідності також перебуває в межах безпечної зони, варіюючись від 1,340 до 1,743. Негативна динаміка 2024 року, що виразилася у зниженні показника загальної ліквідності на 23,1%, була зумовлена випереджаючим зростанням короткострокових кредитів та кредиторської заборгованості над темпами приросту запасів та дебіторської заборгованості. Підсумовуючи, можна стверджувати, що ТДВ «Яготинський маслозавод» є платоспроможним суб'єктом господарювання, проте потребує оптимізації управління грошовими потоками для підвищення частки абсолютно ліквідних коштів на рахунках.

Не менш важливим є аналіз показників фінансової стійкості підприємства. Показники фінансової стійкості дозволяють оцінити здатність

підприємства підтримувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Вони відображають структуру джерел фінансування, співвідношення власного та залученого капіталу, а також рівень фінансової незалежності підприємства. Висока фінансова стійкість свідчить про спроможність підприємства функціонувати без надмірної залежності від кредиторів і протистояти зовнішнім економічним ризикам. Ці показники є важливими при аналізі інвестиційної привабливості та кредитоспроможності компанії.

У таблиці 2.3 наведені показники фінансової стійкості підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022-2024 роках.

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2021-2023 роках

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив	Відхилення (%) 2023/2022	Відхилення (%) 2024/2023
Коеф. фінансової незалежності	0,338	0,434	0,350	0,5	28,4	-19,4
Коеф. маневреності власного капіталу	0,381	0,524	0,276	0,1	37,5	-47,3
Коеф. маневреності власних коштів	0,030	0,083	0,125	0,1	76,7	50,6
Коеф. поточних зобов'язань	0,537	0,455	0,557	—	-15,3	22,4
Коеф. довгострокових зобов'язань	0,125	0,111	0,093	—	-11,2	-16,2
Коеф. співвідношення власного та залученого капіталу	0,510	0,768	0,540	1	50,6	-29,7

Джерело: розроблено автором на основі [34, додатків А,Б]

Аналіз показників фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» за період 2022–2024 рр. свідчить про суттєву залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та динамічні зміни у структурі його капіталу. Коефіцієнт фінансової незалежності протягом усього досліджуваного періоду залишався нижчим за нормативне значення, що вказує на те, що більша

частина активів компанії сформована за рахунок позикових коштів. Попри позитивну тенденцію у 2023 році, коли показник зріс на 28,4%, у 2024 році відбулося його зниження до рівня 0,350, що підкреслює посилення фінансових ризиків та зниження автономності підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2024 році продемонстрував стрімке падіння на 47,3%, склавши 0,276. Разом з цим, спостерігається позитивна динаміка коефіцієнта маневреності власних коштів, який за три роки зріс з 0,030 до 0,125, нарешті досягнувши нормативного рівня. Це вказує на покращення внутрішньої структури власних оборотних коштів та підвищення частки їх найбільш ліквідної складової.

Структура залученого капіталу зміщується в бік короткострокового фінансування, про що свідчить зростання коефіцієнта поточних зобов'язань на 22,4% у 2024 році на фоні планомірного скорочення частки довгострокових запозичень. Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу залишається суттєво нижчим за одиницю, що підтверджує факт того, що на кожну гривню власних коштів припадає майже дві гривні боргу. Таким чином, ТДВ «Яготинський маслозавод» має стабільний, але фінансово напружений стан, який потребує оптимізації структури пасивів шляхом залучення довгострокових інвестицій або збільшення обсягів нерозподіленого прибутку.

Загалом, підприємство має достатній рівень фінансової стійкості, що забезпечує йому можливість самостійного функціонування, гнучкість у прийнятті управлінських рішень та здатність витримувати зовнішні економічні виклики.

У процесі оцінювання фінансового стану підприємства особливе значення має аналіз його рентабельності та ділової активності. Ці показники дають змогу визначити ефективність використання наявних ресурсів, здатність підприємства генерувати прибуток та інтенсивність його господарської діяльності. Рентабельність відображає рівень прибутковості в розрізі основних видів діяльності, а також ефективність управління витратами й активами. Водночас показники ділової активності характеризують

швидкість обороту активів, дебіторської і кредиторської заборгованості, що є важливими індикаторами операційної ефективності.

Аналіз цих коефіцієнтів дозволяє виявити сильні та слабкі сторони фінансового управління, оцінити динаміку змін економічних результатів, а також сформулювати обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення загальної ефективності функціонування підприємства.

Показники ділової активності дозволяють оцінити ефективність використання майна, швидкість обороту ресурсів та загальну динаміку господарської діяльності. Вони відображають, наскільки раціонально підприємство управляє оборотними активами, дебіторською заборгованістю, запасами та фінансовими потоками. Високий рівень ділової активності свідчить про здатність підприємства оперативно залучати та обертати ресурси у процесі виробництва і реалізації продукції. Такі показники є ключовими для оцінки загального стану підприємства, його ринкової адаптивності та конкурентоспроможності.

У таблиці 2.4 зображені показники ділової активності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022-2024 роках.

Таблиця 2.4

Показники ділової активності підприємства ТДВ «Яготинський
маслозавод» в 2022-2024 роках

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2023/2022 (%)	Відхилення (%) 2024/2023
Коефіцієнт фондовіддачі	9,57	12,05	11,45	25,9	-5,0
Коеф. концентрації позичкового капіталу	0,66	0,57	0,65	-13,6	14,0
Коеф. оборотності дебіторської заборгованості	6,30	7,98	8,70	26,7	9,0
Коефіцієнт оборотності активів	1,84	2,32	2,51	26,1	8,2
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	5,45	5,98	6,42	9,7	7,4

Продовження табл. 2.4

Коефіцієнт оборотності запасів	18,68	22,23	21,87	19,0	-1,6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	17,39	21,16	18,19	21,7	-14,0

Джерело: розроблено автором на основі [34, додатків А,Б]

Аналіз ділової активності ТДВ «Яготинський маслозавод» за період 2022–2024 рр. свідчить про високу інтенсивність використання ресурсів та загальну тенденцію до прискорення оборотності капіталу. Позитивним аспектом є зростання коефіцієнта оборотності активів на 26,1% у 2023 році та на 8,2% у 2024 році, що вказує на підвищення ефективності управління сукупним капіталом підприємства. Фондовіддача продемонструвала суттєвий приріст у 2023 році, досягнувши рівня 12,05 грн виручки на кожну гривню основних засобів, що підтверджує ефективну експлуатацію виробничих потужностей. Незначне зниження цього показника у 2024 році на 5,0% може бути наслідком оновлення матеріально-технічної бази та тимчасового випередження темпів зростання вартості обладнання над темпами росту чистого доходу.

Особливої уваги заслуговує управління дебіторською заборгованістю, оборотність якої планомірно зростала протягом усього періоду, що свідчить про покращення розрахункової дисципліни покупців та швидке повернення коштів у грошову форму. Оборотність запасів на рівні понад 21 оберт на рік підкреслює специфіку молокопереробної галузі та високу швидкість реалізації готової продукції, що мінімізує ризики затоварення складів.

Водночас аналіз виявив посилення фінансової залежності у 2024 році: коефіцієнт концентрації позичкового капіталу зріс на 14,0%, повернувшись до рівня 0,65. Це супроводжувалося сповільненням оборотності кредиторської заборгованості на 14,0%, що може вказувати на свідоме використання коштів постачальників як безкоштовного джерела фінансування або на певні труднощі з вчасним погашенням короткострокових зобов'язань. У цілому, високі показники оборотності власного капіталу та активів підтверджують

конкурентоспроможність ТДВ «Яготинський маслозавод» на ринку, проте вимагають збалансування політики управління залученими коштами для підтримки стабільної платоспроможності.

Не менш важливим є аналіз рентабельності підприємства, показники рентабельності дозволяють оцінити прибутковість діяльності підприємства та ефективність використання його ресурсів. Вони відображають, наскільки результативно підприємство перетворює витрачені кошти — як власні, так і залучені — у прибуток. Ці показники охоплюють рентабельність активів, власного капіталу та продажів, демонструючи фінансову доцільність господарських рішень.

Високий рівень рентабельності свідчить про ефективну організацію виробництва, раціональну структуру витрат і стабільне фінансове становище підприємства. Рентабельність є ключовим критерієм оцінки не лише поточної діяльності, але й довгострокової життєздатності підприємства, його інвестиційної привабливості та потенціалу для подальшого розвитку в умовах конкурентного середовища.

У таблиці 2.5 зображені показники рентабельності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022-2024 роках.

Таблиця 2.5

Показники рентабельності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» в
2022-2024 роках

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (%) 23/22	Відхилення (%) 24/23
Рентабельність активів, %	7,67	12,17	4,25	58,7	-65,1
Рентабельність капіталу, %	22,72	31,40	10,88	38,2	-65,4
Рентабельність продажів, %	7,82	9,14	4,22	16,9	-53,8

Джерело: розроблено автором на основі [34, додатків В,Г]

Динаміка рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» за трирічний період демонструє різке зростання ефективності у 2023 році з подальшим критичним спадом у 2024 році. Період 2022–2023 рр. характеризувався

суттєвим покращенням усіх показників: рентабельність активів зросла на 58,7%, а рентабельність власного капіталу досягла пікового значення у 31,40%, що свідчило про надзвичайно високу прибутковість бізнесу для власників. Проте у 2024 році відбувся різкий розворот тренду. Рентабельність продажів скоротилася до 4,22%, що є найнижчим показником за весь досліджуваний період. Це вказує на те, що попри розширення масштабів діяльності та зростання виручки, підприємство зіткнулося з неконтрольованим зростанням витрат, яке «поглинуло» значну частину прибутку. Таке стрімке падіння рентабельності активів та капіталу у 2024 році створює передумови для погіршення фінансової стійкості та вимагає негайного впровадження заходів з оптимізації собівартості та маркетингових витрат для відновлення прибутковості.

Завершальним, але критично важливим етапом оцінки фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» є аналіз його грошових потоків. На відміну від показників прибутковості, які розраховуються за принципом нарахування, аналіз руху грошових коштів дозволяє оцінити реальну ліквідність підприємства та його здатність генерувати «живу» готівку для забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Оцінка ефективності формування та використання фінансових ресурсів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022–2024 роки проведена за допомогою системи коефіцієнтів ліквідності, достатності та якості грошового потоку, результати розрахунку яких наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники грошових потоків підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» в 2022-2024 роках

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (%) 2023/2022	Відхилення (%) 2024/2023
Коеф. ліквідності грошового потоку	- 0,022	0,034	-0,010	254,5	-129,4
Коеф. ефективності грошового потоку	- 0,002	0,005	-0,001	350,0	-120,0
Коеф. рентабельності грошових потоків	-6,38	7,67	-7,18	220,2	-193,6

Продовження табл. 2.6

Коеф. достатності грошових потоків	-1,10	2,63	1,06	339,0	-59,7
Коеф. якості чистого грошового потоку	-0,46	1,44	2,46	413,0	70,8
Вільний грошовий потік, тис. грн	-109 294	258 076	58 061	336,1	-77,5

Джерело: створено автором на основі [34, додатків А,Б,Г,Д]

Результати проведеного аналізу руху грошових коштів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022–2024 рр. свідчать про нестабільність грошового обігу та значну залежність підприємства від зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності. Критичне значення більшості показників у 2022 році (від’ємні коефіцієнти ліквідності, ефективності та рентабельності грошових потоків) підтверджує, що на початку досліджуваного періоду операційна діяльність не генерувала достатнього обсягу готівки, а вільний грошовий потік був дефіцитним (-109,3 млн грн). Проте у 2023 році ситуація кардинально покращилася: вільний грошовий потік став позитивним, а коефіцієнт достатності ГП зріс на 339%, що дозволило підприємству повністю покрити поточні потреби та капітальні витрати за рахунок внутрішніх ресурсів.

У 2024 році спостерігається суперечлива тенденція: з одного боку, якість чистого грошового потоку продовжує зростати, що свідчить про високу здатність прибутку трансформуватися у реальні грошові кошти від основної діяльності. З іншого боку, загальний чистий грошовий потік знову став дефіцитним, про що свідчить падіння коефіцієнта ліквідності ГП на 129,4%. Це зумовлено інтенсивною інвестиційною стратегією заводу, що призвело до скорочення вільного грошового потоку у 4,4 раза порівняно з попереднім роком. Попри те, що коефіцієнт достатності ГП залишається на рівні, близькому до нормативного, різке зниження ефективності та рентабельності грошових потоків у 2024 році сигналізує про вимивання оборотних коштів. Таким чином, ТДВ «Яготинський маслозавод» демонструє високу операційну спроможність, проте надмірне інвестиційне та боргове навантаження

наприкінці періоду створює ризики для поточної ліквідності, що потребує збалансування темпів модернізації виробництва з реальними фінансовими можливостями підприємства.

2.3 Оцінка ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Логічним завершенням комплексної оцінки фінансового стану підприємства є діагностика його кризового потенціалу. Адже своєчасне виявлення прихованих загроз є ключовим інструментом забезпечення його сталого розвитку в довгостроковій перспективі. Як показали результати попереднього аналізу, ТДВ «Яготинський маслозавод» загалом демонструє високу ділову активність та здатність генерувати операційний прибуток. Проте наявність тривожних сигналів, таких як різке зниження рентабельності продажів у 2024 році, зростання частки позичкового капіталу до 65% та дефіцит чистого грошового потоку через високе інвестиційне навантаження, вказує на накопичення фінансових ризиків.

Сучасна економічна наука пропонує низку економіко-математичних моделей, які на основі зваженої комбінації ключових фінансових індикаторів дозволяють з високою часткою ймовірності спрогнозувати ризик банкрутства.

Загалом доцільно буде проаналізувати ймовірність банкрутства за всіма моделям наведеними в підрозділі 1.3, але варто взяти до уваги, що найбільш точною буде саме модель Терещенка, адже вона розроблена саме під реалії українських підприємств.

В таблиці 2.7 наведені вхідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства за двофакторною моделлю Альтмана.

Таблиця 2.7

Вхідні дані для розрахунку ймовірності банкрутства за двофакторною моделлю Альтмана

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коеф. поточної ліквідності	1,472	1,743	1,340
Коеф. фінансової залежності	0,662	0,566	0,650

Джерело: створено автором на основі [34]

Розрахунок Z-показника по роках:

Формула: $Z = -0,3877 - 1,0736 * K_{\text{п}} + 0,0579 * K_3$

Для 2022 року:

$$Z = -0,3877 - 1,5803 + 0,0383 = -1,9297$$

Для 2023 року:

$$Z = -0,3877 - 1,8713 + 0,0328 = -2,2262$$

Для 2024 року:

$$Z = -0,3877 - 1,4386 + 0,0376 = -1,7887$$

Оцінка ймовірності настання банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод» за допомогою двофакторної математичної моделі Е. Альтмана демонструє високий рівень фінансової безпеки підприємства у короткостроковій перспективі. Протягом усього досліджуваного періоду з 2022 по 2024 роки інтегральний показник набував стабільно від'ємних значень. Згідно з критеріями моделі, де $Z < 0$ свідчить про те, що банкрутство імовірно не загрожує, можна стверджувати, що ризик фінансового краху компанії є мінімальним.

В таблиці 2.8 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за п'ятифакторною моделлю Альтмана.

Таблиця 2.8

Розрахунок ймовірності банкрутства за п'ятифакторною моделлю

Альтмана

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив
X_1 (Робочий капітал / Активи)	0,2536	0,3381	0,1894	—
X_2 (Прибуток / Активи)	0,0767	0,1179	0,0411	—
X_3 (Опер. прибуток / Активи)	0,1439	0,2051	0,1021	—
X_4 (Власний капітал / Заборгованість)	0,5097	0,7679	0,5395	—
X_5 (Виручка / Активи)	1,8413	2,2440	2,4211	—
Інтегральний показник банкрутства	3,0319	3,9501	3,3641	$Z > 2,99$

Продовження табл. 2.8

Оцінка ймовірності банкрутства	Дуже низька	Дуже низька	Дуже низька	—
--------------------------------	-------------	-------------	-------------	---

Джерело: створено автором на основі [34]

Комплексна оцінка ризику неплатоспроможності ТДВ «Яготинський маслозавод» за допомогою п'ятифакторної моделі Е. Альтмана підтверджує висновки, отримані при застосуванні двофакторної моделі, та свідчить про високий рівень фінансової стійкості підприємства. Протягом усього аналізованого періоду з 2022 по 2024 роки інтегральний показник Z перевищував критичне значення 2,99, перебуваючи в абсолютно безпечній зоні. У 2022 році показник становив 3,03, у 2023 році досяг свого максимуму на рівні 3,95, а у 2024 році дещо знизився до 3,36.

В таблиці 2.9 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Тафлера.

Таблиця 2.9

Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Тафлера

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив
X_1 (Опер. прибуток / Поточні зобов.)	0,268	0,451	0,183	—
X_2 (Оборотні активи / Усі зобов.)	1,194	1,402	1,149	—
X_3 (Поточні зобов. / Активи)	0,537	0,455	0,557	—
X_4 (Виручка / Активи)	1,841	2,244	2,421	—
Інтегральний показник банкрутства	0,6885	0,8621	0,7343	$Z > 0,3$
Оцінка ймовірності банкрутства	Малоймовірна	Малоймовірна	Малоймовірна	—

Джерело: створено автором на основі [34]

Розрахунки за моделлю Тафлера повністю підтверджують стійкість ТДВ «Яготинський маслозавод» та відсутність ознак фінансової кризи. Протягом усього досліджуваного періоду значення інтегрального показника Z значно перевищувало безпечну межу 0,3 і перебувало в діапазоні від 0,6885 до 0,8621. Це свідчить про вкрай низьку ймовірність неплатоспроможності.

В таблиці 2.10 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Терещенка.

Таблиця 2.10

Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Терещенка

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив
X_1 (Cash Flow / Усі зобов'язання)	-0,018	0,027	-0,009	—
X_2 (Валюта балансу / Усі зобов'язання)	1,510	1,768	1,540	—
X_3 (Чистий прибуток / Валюта балансу)	0,077	0,118	0,041	—
X_4 (Чистий прибуток / Виручка)	0,042	0,053	0,017	—
X_5 (Виробничі запаси / Виручка)	0,044	0,040	0,045	—
X_6 (Виручка / Валюта балансу)	1,841	2,244	2,421	—
Інтегральний показник банкрутства	1,2665	1,8600	0,8616	$Z > 2$ (стійке) $1 < Z < 2$ (порушено) $0 < Z < 1$ (загрожує)
Оцінка ймовірності банкрутства	Порушена рівновага	Порушена рівновага	Загрожує банкрутство	—

Джерело: створено автором на основі [34]

Результати розрахунку інтегрального за моделлю Терещенка виявляють значно глибші фінансові проблеми ТДВ «Яготинський маслозавод» порівняно з оцінками західних моделей. Протягом 2022–2023 років підприємство перебувало у зоні «порушеної фінансової рівноваги», демонструючи значення показника Z на рівні 1,2665 та 1,8600 відповідно. Певне покращення у 2023 році відбулося завдяки зростанню чистої рентабельності та генерації позитивного чистого грошового потоку, проте цього виявилось недостатньо для переходу в зону повної фінансової стійкості.

У 2024 році відбулося критичне погіршення фінансового стану: інтегральний показник Z стрімко знизився до 0,8616, перевівши підприємство у зону реальної загрози банкрутства.

Така динаміка чітко сигналізує про те, що попри високі обсяги реалізації та швидку оборотність активів, підприємство відчуває гострий дефіцит реальних грошових коштів для безпечного обслуговування своїх зобов'язань. Згідно з критеріями моделі Терещенка, яка максимально адаптована до

українських економічних реалій, ТДВ «Яготинський маслозавод» потребує негайного впровадження санаційних заходів. Без переходу на жорстке антикризове управління, спрямоване на оптимізацію інвестиційної політики, реструктуризацію боргового навантаження та відновлення позитивного сальдо грошових потоків, підприємство ризикує втратити платоспроможність у найближчій перспективі.

В таблиці 2.11 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Ліса.

Таблиця 2.11

Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Ліса

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив
X_1 (Робочий капітал / Активи)	0,2536	0,3381	0,1894	—
X_2 (Операційний прибуток / Активи)	0,1439	0,2051	0,1021	—
X_3 (Нерозподілений прибуток / Активи)	0,3350	0,4319	0,3482	—
X_4 (Власний капітал / Позичковий кап.)	0,5097	0,7679	0,5395	—
Інтегральний показник банкрутства	0,0488	0,0656	0,0416	Критичне $\leq 0,037$
Оцінка ймовірності банкрутства	Низька	Низька	Низька	—

Джерело: створено автором на основі [34]

Протягом усього досліджуваного періоду інтегральний показник стабільно перевищує критичну межу 0,037, перебуваючи в безпечному діапазоні від 0,0416 до 0,0656. Це беззаперечно свідчить про низьку ймовірність банкрутства та відносить підприємство до зони фінансової безпеки.

Водночас, попри загалом безпечний рівень показника, модель Ліса чітко фіксує негативну внутрішню динаміку останнього звітного року. Зниження інтегрального показника з пікових 0,0656 до 0,0416 відбулося через стрімке падіння частки власного робочого капіталу в активах та скорочення операційної прибутковості.

В таблиці 2.13 наведений розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта.

Таблиця 2.12

Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Норматив
X_1 (Робочий капітал / Активи)	0,2536	0,3381	0,1894	—
X_2 (Опер. прибуток / Активи)	0,1439	0,2051	0,1021	—
X_3 (Прибуток до оподаткування / Поточні зобов.)	0,1631	0,3135	0,0905	—
X_4 (Виручка / Активи)	1,8413	2,2440	2,4211	—
Інтегральний показник	1,5471	2,0824	1,5366	$Z < 0,862$ (висока); $Z > 2,45$ (мінімальна)
Оцінка ймовірності банкрутства	Середня	Середня	Середня	—

Джерело: створено автором на основі [34]

Застосування канадської моделі Г. Спрінгейта дозволило уточнити діагностику кризового потенціалу ТДВ «Яготинський маслозавод». На відміну від радикальних оцінок попередніх моделей, результати за моделлю Спрінгейта класифікують фінансовий стан підприємства як «проміжний».

Найкращі результати завод продемонстрував у 2023 році завдяки піковому зростанню рентабельності та достатньому обсягу робочого капіталу. Проте у 2024 році показник знизився. Головним чинником цього спаду стало двократне погіршення показника, що підкреслює нездатність згенерованого прибутку швидко покривати зростаючі короткострокові борги. Водночас високий показник оборотності активів продовжує виконувати роль «рятувального круга», утримуючи підприємство від падіння в критичну зону.

З метою систематизації результатів проведеного дискримінантного аналізу та формування остаточного висновку щодо рівня фінансової безпеки підприємства, доцільно звести отримані оцінки за всіма застосованими економіко-математичними моделями у єдину матрицю. Такий комплексний підхід дозволяє уникнути однобокості та наочно зіставити оптимістичні прогнози класичних західних методик з більш жорсткими оцінками вітчизняної моделі. Узагальнені результати діагностики ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022–2024 роки наведено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Результати діагностики ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2022-2024 роки

Модель прогнозування	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Двофакторна модель Альтмана	Низька	Низька	Низька
П'ятифакторна модель Альтмана	Дуже низька	Дуже низька	Дуже низька
Модель Тафлера	Малоймовірна	Малоймовірна	Малоймовірна
Модель Спрінгейта	Середня	Середня	Середня
Модель Ліса	Низька	Низька	Низька
Модель Терещенка	Порушена рівновага	Порушена рівновага	Загрожує банкрутство

Джерело: створено автором на основі [34]

Підсумовуючи результати комплексної діагностики ймовірності банкрутства ТДВ «Яготинський маслозавод», можна констатувати наявність яскраво вираженого фінансового дисонансу. З одного боку, підприємство володіє потужним фундаментальним потенціалом: воно генерує мільярдні обсяги виручки та має значний запас історично накопиченого капіталу. Саме тому більшість класичних західних моделей класифікують його стан як абсолютно безпечний, адже стратегічно активи компанії надійно захищені.

З іншого боку, вітчизняна модель О. О. Терещенка, яка є найбільш чутливою до українських економічних реалій та дефіциту «живих» грошей, виявила критичну вразливість заводу. Перехід підприємства у зону «загрози банкрутства» станом на кінець 2024 року чітко сигналізує про гостру кризу ліквідності. Агресивна інвестиційна політика та високе кредитне навантаження призвели до касових розривів: паперовий прибуток є, але реальних грошових коштів для безпечного покриття поточних боргів катастрофічно не вистачає.

Виявлена розбіжність в оцінках дозволяє зробити головний висновок: ТДВ «Яготинський маслозавод» не є безнадійним банкрутом і не потребує радикальних процедур ліквідації чи санації. Проте, компанія гостро потребує оперативного фінансового оздоровлення. Щоб запобігти переростанню тимчасового дефіциту ліквідності у повноцінну кризу неплатоспроможності,

керівництву необхідно впровадити дієвий механізм антикризового управління.

Висновки за розділом 2.

У результаті проведеного комплексного аналізу фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» можна зробити такі узагальнені висновки:

1. Організаційно-економічна характеристика свідчить, що підприємство є потужним і стабільним гравцем на національному ринку молокопереробної галузі. ТДВ «Яготинський маслозавод» володіє розвиненою виробничою базою, вагомими конкурентними перевагами, впізнаваним брендом та ефективно налагодженими каналами дистрибуції. Проте результати його діяльності значною мірою піддаються впливу макроекономічних шоків та коливань на ринку сировини.

2. Оцінка грошових потоків та ключових індикаторів ефективності виявила тенденцію до накопичення структурних диспропорцій. Незважаючи на збереження здатності покривати короткострокові зобов'язання, загальний рівень ліквідності підприємства має стійку тенденцію до зниження. Показники фінансової стійкості також погіршилися: частка позичкового капіталу у структурі балансу зросла до 65%, що сигналізує про втрату фінансової автономії та критичну залежність заводу від зовнішніх кредиторів.

Аналіз рентабельності та ділової активності продемонстрував, що найвищих показників ефективності було досягнуто у 2023 році. Натомість результати 2024 року свідчать про різке падіння чистої рентабельності продажів до 1,7%. Водночас активна інвестиційна діяльність та необхідність обслуговування зростаючого кредитного портфеля призвели до формування дефіцитного чистого грошового потоку в розмірі -13,3 млн грн.

3. Діагностика ймовірності банкрутства виявила суттєвий фінансовий дисонанс у стані підприємства. Класичні зарубіжні дискримінантні моделі класифікують фінансовий стан ТДВ «Яготинський маслозавод» як абсолютно безпечний. Однак застосування вітчизняної моделі О. О. Терещенка, яка фокусується на поточному русі грошових коштів та є

більш чутливою до реалій вітчизняної економіки, засвідчило перехід підприємства у 2024 році до зони загрози банкрутства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Оцінка сучасного стану та перспективи розвитку зовнішнього середовища функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод»

Функціонування підприємств молокопереробної галузі, зокрема ТДВ «Яготинський маслозавод», як і більшості підприємств аграрного сектору України значною мірою залежить від зовнішнього середовища, яке включає сукупність політичних, економічних, соціальних та технологічних чинників. Для ґрунтовної оцінки цих впливів застосуємо PEST-аналіз[35], але для формування таблиці PEST-аналізу необхідно детально проаналізувати кожен з вищенаведених факторів.

Почати необхідно напевно з найбільш непередбачуваного фактору, а саме політичного. Ринок молока, як і майже весь аграрний ринок в Україні перебуває під впливом державної аграрної політики, яка охоплює підтримку сільськогосподарських виробників, ветеринарний контроль та санітарні норми. Впровадження європейських стандартів якості у зв'язку з євроінтеграційними процесами посилює вимоги до технологій виробництва. Водночас неспровокована збройна агресія росії та ризики руйнування інфраструктури створюють додаткові загрози для стабільної діяльності підприємств галузі.

Зменшити вплив воєнних та політичних ризиків можливо шляхом диверсифікації ринків збуту, страхування та активної участі в галузевих асоціаціях, що лобіюють інтереси переробних підприємств.

Наступним чинником який варто зазначити є економічний фактор.

Спочатку буде доцільно поглянути на тенденції, які присутні на ринку молока. В таблиці 3.1 наведено динаміку виробництва молока за категоріями господарств.

Таблиця 3.1

Динаміка виробництва молока за категоріями господарств

Показник	1990 р.	2000 р.	2010 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Усі категорії господарств									
Поголів'я корів, тис. гол.	8378	4958	2631	2018	1919	1789	1673	1544	1353
Удій молока від однієї корови, кг	2863	2359	4082	4922	4976	5129	5155	5119	5476
Виробництво молока, тис. тонн	24508	12658	11248	10064	9663	9264	8714	7768	7430
Сільськогосподарські підприємства									
Поголів'я корів, тис. гол.	6192	1851	589	466,6	467,8	438,6	423,9	424,6	394,2
Удій молока від однієї корови, кг	3009	1982	3764	6190	6101	6634	6863	6611	7568
Виробництво молока, тис. тонн	18634	3669	2217	2756	2729	2761	2768	2644	2810
Питома вага підприємств у виробництві, %	76,0	29,0	19,7	27,4	28,2	29,8	31,8	34,0	37,8
Господарства населення									
Поголів'я корів, тис. гол.	2187	3107	2042	1551	1452	1350	1249	1119	959
Удій молока від однієї корови, кг	2686	2893	4423	4559	4630	4666	4604	4569	4664
Виробництво молока, тис. тонн	5874	8989	9031	7309	6935	6502	5946	5124	4621
Питома вага підприємств у виробництві, %	24,0	71,0	80,3	72,6	71,8	70,2	68,2	66,0	62,2

Джерело: [36]

Протягом періоду незалежності в Україні спостерігається стійка негативна тенденція до критичного скорочення сировинної бази для молокопереробної галузі. Як свідчать статистичні дані, з 1990 по 2023 рік загальне поголів'я корів скоротилося більш ніж у 6 разів, а обсяги виробництва молока впали у 3,3 раза. Повномасштабні бойові дії та окупація територій у 2022–2023 роках лише прискорили цю деградацію, призвівши до втрати значної частини тваринницьких комплексів.

Незважаючи на те, що інтенсивність виробництва суттєво зросла, це не здатне повністю компенсувати дефіцит сировини. Проте варто відзначити важливу структурну зміну: питома вага сільськогосподарських підприємств у загальному виробництві молока почала поступово відновлюватися. Якщо у 2010 році їхня частка падала до критичних 19,7%, то у 2023 році вона досягла 37,8%. Саме промислові ферми демонструють найвищу ефективність. Однак левову частку молока все ще постачають господарства населення. Для великих заводів, таких як ТДВ «Яготинський маслозавод», це створює суттєві труднощі, оскільки молоко від населення часто не відповідає високим європейським стандартам якості, що обмежує експортні можливості та впливає на якість кінцевої продукції.

На стику політики та економіки є й фактор податкової політики України. Часті зміни у податковому законодавстві, запровадження нових податків створюють невизначеність і фінансове навантаження на підприємства. Це ускладнює стратегічне планування, інвестування в нові виробничі потужності та ведення прогнозованої господарської діяльності. Зокрема, регулювання оподаткування здійснюється відповідно до положень Податкового кодексу України [37], зміни до якого відбуваються регулярно.

Для пом'якшення негативного економічного впливу ТДВ «Яготинський маслозавод» доцільно активніше залучати державні та міжнародні програми підтримки агропідприємств, оптимізувати податкове планування та впроваджувати енергозберігаючі технології для скорочення витрат.

Щодо соціальних факторів, то в умовах урбанізації та трудової міграції відбувається скорочення кількості особистих селянських господарств, які є основними постачальниками молока. Демографічна ситуація в країні погіршується: зниження чисельності сільського населення та старіння трудових ресурсів ускладнюють залучення молодих працівників до агропромислового комплексу. Також варто враховувати зміну споживчих пріоритетів. Сучасні споживачі все більше віддають перевагу натуральній, безпечній, сертифікованій продукції, виробленій з дотриманням стандартів

якості. Це формує попит на якісну молочну продукцію, органічне молоко та безлактозні продукти, що змушує підприємства адаптувати асортиментну політику. Одночасно з цим загальна купівельна спроможність населення знижується через інфляцію, падіння реальних доходів та бойові дії, що також впливає на обсяги реалізації продукції.

Щоб пом'якшити вплив цих факторів, підприємству доцільно інвестувати у програми навчання та перекваліфікації працівників, впроваджувати соціальні ініціативи для збереження кадрів, а також розширювати асортимент продукції під запити різних категорій споживачів.

Не слід забувати й про технологічний фактор, який сьогодні набув критичного значення. Сучасні технології у молокопереробній галузі, наприклад, автоматизовані лінії, сучасні системи обліку та упаковки відіграють ключову роль у підвищенні ефективності виробництва та дотриманні стандартів якості. Проте окремої уваги заслуговує стан енергетичної інфраструктури. В умовах воєнного стану та пошкодження енергосистеми України, ТДВ «Яготинський маслозавод» регулярно стикається з проблемою блекаутів та стрімким зростанням цін на електроенергію для промислових споживачів.

Специфіка молочного виробництва полягає у безперервності технологічних процесів та необхідності дотримання жорсткого температурного режиму на складах. Відключення світла змушують підприємство переходити на автономні джерела живлення, що призводить до кратного подорожчання виробленої одиниці енергії. Це формує прямий фінансовий удар: суттєво зростає собівартість продукції та виникає потреба в екстрених капіталовкладеннях для закупівлі генеруючого обладнання, що додатково «вимиває» грошовий потік підприємства. Крім того, значна частина високотехнологічного обладнання та запчастин імпортується, а тому залежить від валютного курсу та складнощів логістики.

Для зменшення цих технологічних та енергетичних ризиків підприємству необхідно інвестувати у формування власної

енергонезалежності, поступово оновлювати обладнання за допомогою лізингових програм та впроваджувати цифрові інструменти для оптимізації витрат ресурсів.

В підсумку можна сформулювати матрицю PEST-аналізу, вона наведена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Матриця PEST-аналізу

Фактори	Можливості	Загрози
Воєнні та політичні	Євроінтеграція та вихід на нові ринки ЄС; державні програми підтримки переробників.	Воєнний стан; нестабільність податкового законодавства.
Економічні	Зростання середнього удою; можливість залучення грантів.	Дефіцит сировини; інфляція; висока вартість кредитів; коливання курсу валют.
Соціальні	Тренд на здорове харчування; попит на безлактозну та органічну продукцію.	Відтік кадрів (міграція, мобілізація); зниження купівельної спроможності.
Технологічні	Автоматизація ліній; впровадження енергоощадних технологій.	Залежність від імпортного обладнання; ризики блекаутів (потреба в генераторах).

Джерело: створено автором

Узагальнюючи результати PEST-аналізу, можна констатувати, що макроекономічне середовище функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод» характеризується високим рівнем турбулентності. Головними деструктивними загрозами виступають наслідки воєнного стану, прогресуючий дефіцит молочної сировини, енергетична нестабільність та зниження купівельної спроможності населення. Сукупність цих факторів здійснює потужний фінансовий тиск на підприємство: стрімко зростає собівартість продукції та виникає потреба в екстрених капіталовкладеннях, що призводить до вимивання оборотних коштів.

Водночас зовнішнє середовище формує й стратегічні можливості. Євроінтеграційний вектор, грантова підтримка переробної галузі та зміна споживчих трендів у бік здорового харчування відкривають для заводу нові високомаржинальні ніші. Таким чином, для нівелювання виявлених макроекономічних загроз та стабілізації фінансового стану підприємство

потребує впровадження гнучкої антикризової стратегії, орієнтованої на енергоефективність, оптимізацію ланцюгів постачання та жорсткий контроль операційних витрат.

Для формування цілісної картини впливу зовнішнього середовища, окрім макроекономічних факторів, необхідно оцінити галузеве мікросередовище. Для цього доцільно застосувати модель п'яти конкурентних сил М. Портера, яка дозволяє діагностувати рівень конкурентної напруги на молочному ринку України та її безпосередній вплив на фінансову стійкість ТДВ «Яготинський маслозавод».

1. Інтенсивність конкуренції в галузі (Висока). ТДВ «Яготинський маслозавод» змушений вести жорстку боротьбу за частку ринку з потужними національними та міжнародними корпораціями, наприклад, компанії груп «Данон», «Лакталіс», «Галичина» тощо. Високий рівень конкуренції змушує підприємство стримувати ціни на готову продукцію навіть в умовах зростання собівартості, що безпосередньо призводить до зниження операційної рентабельності.

2. Ринкова влада покупців (Висока). Основним каналом збуту для підприємства є великі роздрібні мережі. Національні ритейлери мають потужну ринкову владу, що дозволяє їм диктувати жорсткі умови співпраці, наприклад, значні відтермінування платежів за поставлену продукцію. Це провокує накопичення величезної дебіторської заборгованості та є однією з головних причин виникнення касових розривів і від'ємного чистого грошового потоку підприємства. Зі свого боку, кінцеві споживачі в умовах зниження реальних доходів є високочутливими до ціни, що обмежує можливості заводу перекладати інфляційні витрати на покупця.

3. Ринкова влада постачальників (Висока). В Україні спостерігається гострий дефіцит якісного сирого молока, яке є критично необхідним для виробництва продукції за стандартами ЄС. Через скорочення поголів'я ВРХ та наслідки бойових дій, великі промислові ферми-постачальники отримали

значну ринкову владу. Вони мають змогу диктувати високі закупівельні ціни та вимагати швидкої оплати за сировину.

4. Загроза появи товарів-замінників (Середня). На сьогодні традиційна молочна продукція має стабільний попит. Проте спостерігається стійкий тренд на зростання популярності рослинних альтернатив серед молодіжної аудиторії та прихильників здорового харчування.

5. Загроза появи нових гравців (Низька). Вхідний бар'єр у молокопереробну галузь залишається надзвичайно високим. Для створення нового конкурентоздатного підприємства необхідні багатомільйонні інвестиції у високотехнологічне обладнання, складну логістику, отримання міжнародних сертифікатів якості та побудову сильного бренду. Тому ризик появи нових великих конкурентів «з нуля» є мінімальним.

Таким чином, зовнішнє середовище функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод» є складним і суперечливим. Серед основних викликів — воєнні ризики, нестабільність сировинної бази, фіскальний тиск, зміна споживчих настроїв та вплив технологічних змін. Для стабільного розвитку підприємству необхідно адаптуватися до викликів зовнішнього середовища шляхом модернізації виробництва, розвитку партнерств з постачальниками сировини та орієнтації на нові сегменти ринку.

3.2 Рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємства

Розробка дієвих рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємства вимагає застосування системного підходу. Для забезпечення максимальної обґрунтованості запропонованих антикризових заходів

застосовано чітку логічну послідовність, яка складається з трьох ключових етапів (рис. 3.1).

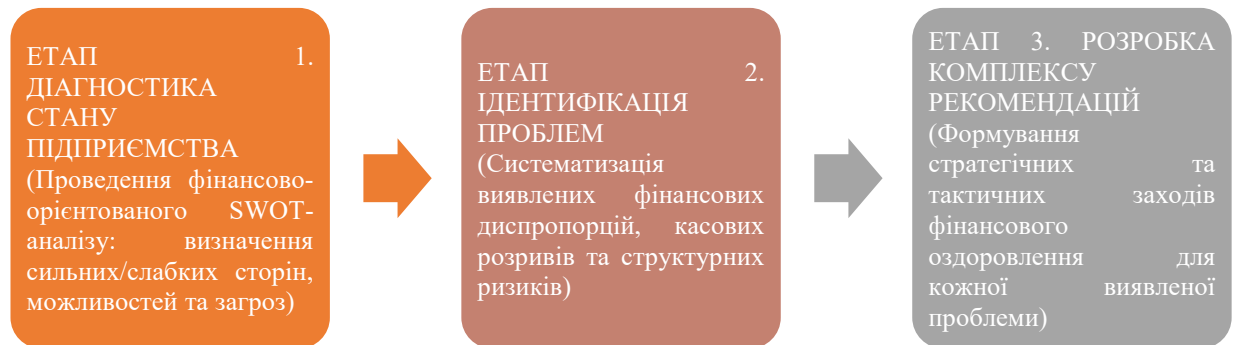

Рис. 3.1. Алгоритм формування рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємства [складено автором]

На першому етапі здійснюється комплексна діагностика поточного стану підприємства із застосуванням інструментарію SWOT-аналізу, що дозволяє зіставити внутрішній потенціал із викликами зовнішнього середовища. На другому етапі, базуючись на виявлених слабких сторонах та загрозах, формується структурований перелік ключових фінансово-економічних проблем підприємства. На завершальному, третьому етапі розробляється цільовий комплекс рекомендацій, безпосередньо спрямованих на вирішення ідентифікованих проблем та відновлення фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод».

В таблиці 3.3 наведено SWOT-аналіз для підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод».

Таблиця 3.3

SWOT-аналіз для підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Сильні сторони	Можливості
Використання інноваційних технологій. Ефективна організаційна структура та стиль управління. Дотримання міжнародних стандартів якості. Широкий асортимент продукції, який постійно оновлюється. Використання молока «екстра» гатунку. Розвинені інформаційні ресурси (сайт, соціальні мережі).	Стабільно високі обсяги виручки та швидка оборотність активів. Підвищення конкурентоспроможності за рахунок погіршення становища компаній–конкурентів в зв’язку з кризою, яка наразі присутня на молочному ринку. Поява нових ринків чи нових сегментів ринку у зв’язку з постійними іноваціями у технологічному процесі. Розширення ринків та обсягів експорту.

Продовження табл. 3.3

	Подальше впровадження нових технологій (автоматизація, енергоефективність) може зменшити витрати й покращити маржинальність. Впровадження інструментів факторингу для прискорення обороту коштів.
Слабкі сторони	Загрози
Незначна реклама. Відсутність формалізованої комплексної стратегії збуту. Вплив сезонності на споживання. Обмежена диверсифікація джерел постачання сировини, що створює додаткові ризики через скорочення поголів'я корів у країні. Дефіцит чистого грошового потоку (Cash Flow) від операційної діяльності. Висока частка короткострокових банківських кредитів у структурі капіталу. Значна дебіторська заборгованість через відтермінування платежів торговельними мережами. Падіння чистої рентабельності продажів.	Зміна смаків покупців (постійне оновлення товарної лінійки конкурентів). Зменшення обсягів сировини, необхідної для виготовлення молочних продуктів. Зростання вимог покупців і постачальників. Збільшення цін на молочну продукцію в результаті поступового зменшення поголів'я корів. Зростання цін на енергоносії і як наслідок зростання цін на продукцію підприємства. Бойові дії і як наслідок великий рівень невизначеності зовнішнього середовища. Зростання облікової ставки та подорожчання обслуговування банківських кредитів.

Джерело: створено автором

На основі проведених досліджень фінансового стану підприємства, PEST-аналізу та SWOT-аналізу можна сформулювати проблеми з якими стикається підприємство.

Так основними проблемами підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» є:

1. Висока залежність від постачання сировини домогосподарствами. Близько 62% молока в Україні постачаються від населення, що створює нестабільність у сировинному забезпеченні підприємства, особливо з огляду на зменшення поголів'я корів і дефіцит молока.
2. Недостатній рівень інвестиційної активності. В умовах зниження рентабельності підприємство може обмежувати модернізацію обладнання, що знижує продуктивність та енергоефективність виробництва.
3. Низький рівень маркетингової активності. Обмежує впізнаваність бренду, особливо в умовах зростання конкуренції на внутрішньому ринку.

4. Високий вплив сезонності на збут продукції. Сезонні коливання попиту на молочну продукцію негативно впливають на стабільність грошових потоків та ускладнюють фінансове планування.

5. Недостатнє використання потенціалу зовнішніх ринків. Хоча підприємство має можливості експорту, частка реалізації на зовнішніх ринках залишається відносно низькою, що обмежує диверсифікацію джерел доходу.

6. Вплив державної податкової політики. Часті зміни в оподаткуванні та податкове навантаження створюють додаткову фінансову нестабільність, особливо для підприємств переробної промисловості, які працюють з невеликим прибутком.

7. Криза поточної ліквідності та касові розриви. Незважаючи на мільярдні обсяги реалізації, підприємство відчуває гострий дефіцит «живих» грошей. Це зумовлено диктатом великих ритейлерів (супермаркетів), які затримують розрахунки, формуючи величезну дебіторську заборгованість.

8. Незбалансована структура капіталу. Значна частина активів сформована за рахунок короткострокових зобов'язань. Необхідність постійного обслуговування дорогих банківських кредитів та виплати відсотків суттєво «з'їдає» операційний прибуток підприємства.

9. Падіння чистої рентабельності під впливом зовнішніх шоків. Зростання цін на сире молоко та колосальні витрати на альтернативне енергозабезпечення призвели до зниження ефективності управління витратами у 2024 році.

На основі ідентифікованих проблем ТДВ «Яготинський маслозавод», які охоплюють як внутрішні операційні недоліки, так і вплив жорстких зовнішніх факторів, пропонується комплексний механізм фінансово-економічного оздоровлення. Для забезпечення системного підходу усі заходи згруповано за шістьма стратегічними напрямками.

I. Управління фінансовою стійкістю та оптимізація ліквідності.

Зважаючи на критичну ситуацію з касовими розривами та високим борговим навантаженням, фінансовий блок заходів потребує негайного

впровадження інструментів факторингу. Для подолання проблеми дефіциту «живих» грошей пропонується укласти договори щодо дебіторської заборгованості найбільших національних торговельних мереж. Це дозволить суттєво скоротити фінансовий цикл підприємства, конвертуючи заморожені у відтермінуваннях кошти у миттєву ліквідність для безперебійних розрахунків з постачальниками.

Безумовно актуальним буде й рефінансування та оптимізація структури капіталу. Для вирівнювання структури балансу та зниження ризику технічного дефолту необхідно здійснити реструктуризацію кредитного портфеля. Головне завдання — замінити дорогі короткострокові позики на довгострокові інвестиційні кредити, максимально використовуючи державні програми підтримки (зокрема «Доступні кредити 5-7-9%» для переробної галузі). Це знизить середньозважену вартість капіталу.

Також доцільними будуть капіталізація прибутку та жорстке бюджетування. Тимчасова відмова від виплати дивідендів засновникам із цільовим спрямуванням 100% чистого прибутку на поповнення власного оборотного капіталу. Одночасно запроваджується жорстке лімітування неперіоритетних адміністративних витрат.

II. Забезпечення сировинної безпеки.

Для зниження критичної залежності від нестабільного постачання молока домогосподарствами необхідно докорінно трансформувати ланцюг постачання. Розвиток партнерств з промисловими фермами та переорієнтація вектора закупівель на великі агропідприємства шляхом укладання довгострокових контрактів із фіксованими обсягами постачання молока допоможе знизити залежність від поставки молока домогосподарствами.

III. Інвестиційно-інноваційний розвиток та енергоефективність.

Зниження рентабельності через зовнішні шоки вимагає кардинальних змін у сфері управління виробничими витратами, саме тому пропонується формування автономної енергосистеми. Для нівелювання наслідків блекаутів та зростання тарифів на електроенергію стратегічно необхідним є

встановлення когенераційних газопоршневих установок. Це радикально знизить енергетичну складову собівартості та забезпечить безперервність виробничого циклу.

IV. Комерційна стратегія: збут, експорт та згладжування сезонності.

Активізація отримання оновлених міжнародних сертифікатів (НАССР, ISO, Halal) для розширення географії експорту на високомаржинальні ринки країн Близького Сходу та Азії, що забезпечить стабільний приплив валютної виручки.

Перерозподіл маркетингового бюджету з традиційних медіа на користь таргетованої реклами у соціальних мережах, просуваючи інноваційні продукти (безлактозні, високобілкові та збагачені вітамінами лінійки), що підвищить впізнаваність бренду серед молодшої аудиторії.

V. Податкове планування та комплаєнс.

Створення системи регулярного внутрішнього моніторингу податкових ризиків та залучення консультантів для оптимізації податкового навантаження виключно в рамках чинного законодавства.

VI. Впровадження системи управління фінансовим станом.

Оскільки традиційні методи реактивного управління продемонстрували свою неефективність в умовах швидких ринкових змін, критичною вимогою для довгострокового виживання ТДВ «Яготинський маслозавод» є розробка та впровадження сучасної системи управління фінансовим станом на засадах індикаторів раннього попередження.

Дана система має функціонувати безперервно і включати:

1. Систематичний моніторинг внутрішніх індикаторів ризику.
2. Завчасне реагування на зміни регуляторного та податкового законодавства.

Реалізація запропонованого комплексу з шести стратегічних напрямів дозволить ТДВ «Яготинський маслозавод» нівелювати загрозу неплатоспроможності, відновити достатній рівень ліквідності та оптимізувати операційні витрати. При цьому ключовим механізмом, який об'єднає всі ці

заходи в єдиний злагоджений процес та забезпечить захист підприємства від майбутніх криз, стане нова система управління фінансовим станом, алгоритм функціонування якої буде детально обґрунтовано в наступному підрозділі роботи.

3.3 Створення системи управління фінансовим станом підприємства

Функціонування ТДВ «Яготинський маслозавод» в умовах високої турбулентності вимагає переходу від постфактум до випереджального антикризового управління. Запропоновані заходи з реструктуризації боргів та факторингу дадуть локальний ефект, однак для довгострокового забезпечення стійкості підприємству необхідна комплексна система управління фінансовим станом.

В основу такої системи доцільно покласти концепцію фінансового контролінгу та індикаторів раннього попередження, яка працюватиме у двох ключових взаємопов'язаних напрямках.

Напрямок 1. Оперативний моніторинг різкого погіршення внутрішніх фінансових показників на основі інтегральної моделі НБУ.

Для забезпечення максимальної об'єктивності та релевантності системи раннього попередження, перелік ключових фінансових показників для моніторингу та їх граничні межі пропонується визначати не на основі класичних зарубіжних методик, а з використанням сучасного національного підходу. В основу цього напрямку доцільно покласти алгоритми, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351 «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» [38].

Зокрема, у систему управління фінансовим станом ТДВ «Яготинський маслозавод» пропонується імплементувати модель розрахунку інтегрального

показника боржника — юридичної особи, розроблену НБУ спеціально для великих та середніх підприємств.

Практична цінність застосування даного методу для підприємства полягає в тому, що зазначена модель розроблена Національним банком України з метою максимально точної оцінки кредитоспроможності та ймовірності дефолту вітчизняних компаній. Якщо внутрішня фінансова служба заводу орієнтуватиметься на нормативи НБУ, підприємство зможе завчасно коригувати свої показники, гарантуючи собі стабільний доступ до зовнішнього фінансування.

Фундаментальною перевагою моделі НБУ є її глибока галузева диференціація. На відміну від універсальних дискримінантних моделей, які застосовують єдині вагові коефіцієнти для всіх компаній світу, методика НБУ побудована на основі статистичних даних дефолтів виключно українських підприємств. Більше того, розрахунок інтегрального показника жорстко сегментований під конкретні види економічної діяльності. Для ТДВ «Яготинський маслозавод» застосовуватиметься специфікація моделі для галузі «переробна промисловість».

У рамках розробленої системи фінансовий відділ ТДВ «Яготинський маслозавод» повинен здійснювати щомісячний експрес-моніторинг фінансових коефіцієнтів, що входять до моделі НБУ для великих підприємств переробної промисловості.

Ці показники утворюватимуть своєрідну «систему світлофора». Якщо інтегральний показник та його складові відповідають високому класу кредитоспроможності за шкалою НБУ — система фіксує стабільний стан (зелена зона).

При наближенні розрахункових значень до граничних меж, які банки трактують як підвищений ризик — система генерує попереджувальний сигнал (жовта зона). Це дозволить керівництву своєчасно ухвалити управлінські рішення щодо оптимізації витрат чи прискорення обороту дебіторської заборгованості ще до того, як ситуація набуде ознак фінансової кризи.

В таблиці 3.4 наведена матриця сигнального моніторингу фінансових показників ТДВ «Яготинський маслозавод» за моделлю НБУ.

Таблиця 3.4

Матриця сигнального моніторингу фінансових показників ТДВ

«Яготинський маслозавод» за моделлю НБУ

Показник	Червона зона	Жовта зона	Зелена зона
K_6	Менше ніж 1392,7	1392,7%-3325,0%	Дорівнює або більше 3325,0%
K_7	Менше ніж 1,0%	1,0% – 2,0%	Дорівнює або більше 2,0%
K_8	Менше ніж 34,7%	34,7% – 42,5%	Дорівнює або більше 42,5%
K_{12}	Менше ніж 2,1%	2,1% – 7,7%	Дорівнює або більше 7,7%
K_{20}	Дорівнює або більше 15901,2%	10971,3% – 15901,2%	Менше ніж 10971,3%
K_{23}	Дорівнює або більше 11,4%	3,6% – 11,4%	Менше ніж 3,6%

Джерело: розроблено автором

Підсумовуючи, можна стверджувати, що даний інструмент повинен стати високоефективним внутрішнім механізмом раннього попередження фінансових криз.

Проте, ефективність функціонування будь-якої аналітичної системи безпосередньо залежить від чіткого організаційного закріплення обов'язків. Важливим кроком імплементації розробленого моніторингу є визначення конкретного структурного підрозділу, відповідального за цей напрямок.

З огляду на специфіку аналітичних завдань, розрахунок та контроль індикаторів раннього попередження пропонується покласти на планово-економічний відділ ТДВ «Яготинський маслозавод». Саме цей підрозділ консолідує поточну управлінську інформацію та відповідає за бюджетування. До посадових інструкцій провідних економістів відділу необхідно внести обов'язок щодо щомісячного розрахунку коефіцієнтів моделі НБУ, заповнення сигнальної матриці та подання аналітичної записки генеральному і фінансовому директорам у разі переходу будь-якого з індикаторів до «жовтої» чи «червоної» зони ризику. Такий підхід інституалізує процес фінансового

контролінгу та зробить його невід'ємною частиною корпоративного управління.

Для того, аби краще зрозуміти, як повинна працювати дана система пропонується проаналізувати ці показники для підприємства за 2022-2024 роки. Підсумок такого аналізу наведений в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Динаміка показників сигнального моніторингу фінансових показників
ТДВ «Яготинський маслозавод» за моделлю НБУ за 2022-2024 роки

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Тенденція
K6	552,54% (червона зона)	634,32% (червона зона)	584,13% (червона зона)	Стабільний ризик
K7	8,72% (зелена зона)	14,20% (зелена зона)	4,99% (зелена зона)	Хвилеподібна
K8	33,76% (червона зона)	43,44% (зелена зона)	35,05% (жовта зона)	Хвилеподібна
K12	7,82% (зелена зона)	9,14% (зелена зона)	4,22% (жовта зона)	Падіння
K20	15 679% (жовта зона)	12 903% (жовта зона)	11 250% (жовта зона)	Позитивна
K23	2,02% (зелена зона)	1,58% (зелена зона)	1,01% (зелена зона)	Позитивна

Джерело: розроблено автором

Аналіз динаміки індикаторів кредитного ризику за 2022–2024 роки демонструє неоднозначну фінансову ситуацію на ТДВ «Яготинський маслозавод».

З одного боку, підприємство демонструє високу якість управління структурою майна: частка неопераційних активів (K23) стабільно зменшується і перебуває у безпечній зеленій зоні, а оборотність поточних активів (K20) має стійку позитивну тенденцію до прискорення.

З іншого боку, матриця виявляє суттєві фінансові загрози. Показник покриття процентів за боргом (K6) хронічно перебуває у червоній зоні критичного ризику, що свідчить про надмірний тягар фінансових витрат. Найбільше занепокоєння викликає динаміка 2024 року: різке падіння рентабельності операційної діяльності (K12) та погіршення структури капіталу (K8) призвели до переходу цих індикаторів із зеленої до жовтої зони

попереджувального контролю. Це є прямим сигналом про вимивання власних оборотних коштів та зростання залежності від кредиторів.

Підсумовуючи результати розробки першого напрямку системи управління фінансовим станом, можна констатувати, що впровадження сигнального моніторингу на базі інтегральної моделі НБУ є дієвим інструментом раннього попередження кризових явищ.

Практичне застосування цієї матриці дозволяє керівництву ТДВ «Яготинський маслозавод» перейти від констатації минулих результатів до випереджального управління. Розрахунок показників за банківською методологією дає можливість оцінювати бізнес «очима кредитора». Це означає, що підприємство зможе своєчасно ідентифікувати загрози та оперативно коригувати свою фінансову політику — оптимізувати витрати, прискорювати отримання дебіторської заборгованості чи реструктуризувати кредити. Такий підхід гарантуватиме збереження високого кредитного рейтингу заводу, що є критично необхідною умовою для залучення зовнішнього фінансування у довгостроковій перспективі.

Напрямок 2. Система раннього попередження та реагування на зміни регуляторного середовища.

Сучасні умови ведення бізнесу в Україні характеризуються безпрецедентно високим рівнем макроекономічної та регуляторної турбулентності. Як було виявлено під час проведення PEST-аналізу, часті, а іноді й непередбачувані зміни у вітчизняному законодавстві, зокрема податковому, митному та трудовому, генерують зону критичної невизначеності для великих промислових виробників.

Актуальність впровадження даного напрямку обґрунтовується двома ключовими факторами:

1. Неможливість довгострокового фінансового планування. В умовах постійного переписування правил гри (зміни ставок податків, запровадження нових акцизів чи екологічних зборів, зміни правил бронювання працівників) традиційне річне бюджетування втрачає свою ефективність.

2. Ризик втрати прибутків та фінансових санкцій. Реактивна модель управління, тобто коли підприємство адаптується до закону вже після його вступу в дію неминує призводити до фінансових втрат. Якщо фінансова служба не підготувалася до змін заздалегідь, підприємство не встигає закласти нові витрати у ціну готової продукції для торговельних мереж. Відповідно, будь-яке зростання фіскального тиску оплачується безпосередньо з чистого прибутку заводу. Крім того, неготовність до нових галузевих стандартів може призвести до тимчасової зупинки виробництва або штрафних санкцій.

Для мінімізації цих ризиків система управління фінансовим станом ТДВ «Яготинський маслозавод» повинна включати блок регуляторного комплаєнсу. Для забезпечення максимальної ефективності цього напрямку пропонується запровадити алгоритм крос-функціональної взаємодії двох ключових підрозділів підприємства: юридичного та планово-економічного відділів.

Механізм функціонування моніторингу за напрямком 2:

Етап 1. Сканування та ідентифікація ризиків. Завданням юридичної служби є безперервний моніторинг законодавчих ініціатив Кабінету Міністрів України та Верховної Ради, особливо у сфері податкового кодексу, аграрної політики, екологічних та трудових норм. Юристи виступають «першим фільтром»: вони виявляють потенційно небезпечні для бізнесу законопроекти ще на етапі їх першого читання та передають цю інформацію на фінансову експертизу.

Етап 2. Стрес-тестування фінансової стійкості. Отримавши інформацію від юристів, економісти здійснюють кількісну оцінку потенційного впливу законодавчих нововведень на фінансовий стан підприємства.

Етап 3. Розробка та впровадження превентивних заходів. На основі результатів моделювання економісти розробляють заходи для зменшення негативного впливу. Керівництво отримує «вікно можливостей» для того, щоб випереджально переглянути прайс-листи, змінити умови договорів з ритейлерами, оптимізувати власні закупівлі.

Такий розподіл обов'язків перетворює юридичний моніторинг на ефективний інструмент фінансового захисту. Завдяки завчасному моделюванню законодавчих ризиків силами планово-економічного відділу, ТДВ «Яготинський маслозавод» зможе уникати «шокових» витрат, зберігаючи запланований рівень рентабельності та забезпечуючи стабільну операційну діяльність.

ВИСНОВКИ

В результаті проведення дослідження на тему комплексної оцінки фінансового стану підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Фінансовий стан підприємства є комплексною характеристикою, що відображає рівень забезпеченості підприємства власними коштами, його здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, ефективність використання ресурсів та стабільність розвитку. Інформаційною базою для аналізу є фінансова звітність, зокрема баланс, звіт про фінансові результати та інші форми звітності.

2. Основні показники фінансового аналізу підприємства поділяються на групи: ліквідності, рентабельності, ділової активності, фінансової стійкості та показники грошового потоку. Їх аналіз дає змогу об'єктивно оцінити як поточний стан підприємства, так і перспективи його подальшої діяльності.

3. Оцінка ймовірності банкрутства є важливою складовою фінансового аналізу, що дозволяє виявити ризики неплатоспроможності та вжити своєчасних заходів для запобігання кризовим ситуаціям. Найбільш відомими моделями прогнозування є моделі Альтмана, Терещенка, Таффлера та інші, які базуються на аналізі фінансових коефіцієнтів.

4. Організаційно-економічна характеристика свідчить, що підприємство є потужним і стабільним гравцем на національному ринку молокопереробної галузі. ТДВ «Яготинський маслозавод» володіє розвиненою виробничою базою, вагомими конкурентними перевагами, впізнаваним брендом та ефективно налагодженими каналами дистрибуції. Проте результати його діяльності значною мірою піддаються впливу макроекономічних шоків та коливань на ринку сировини.

5. Оцінка грошових потоків та ключових індикаторів ефективності виявила тенденцію до накопичення структурних диспропорцій. Незважаючи на збереження здатності покривати короткострокові зобов'язання, загальний рівень ліквідності підприємства має стійку тенденцію до зниження. Показники

фінансової стійкості також погіршилися: частка позичкового капіталу у структурі балансу зросла до 65%, що сигналізує про втрату фінансової автономії та критичну залежність заводу від зовнішніх кредиторів. Аналіз рентабельності та ділової активності продемонстрував, що найвищих показників ефективності було досягнуто у 2023 році. Натомість результати 2024 року свідчать про різке падіння чистої рентабельності продажів до 1,7%. Водночас активна інвестиційна діяльність та необхідність обслуговування зростаючого кредитного портфеля призвели до формування дефіцитного чистого грошового потоку в розмірі -13,3 млн грн.

6. Діагностика ймовірності банкрутства виявила суттєвий фінансовий дисонанс у стані підприємства. Класичні зарубіжні дискримінантні моделі класифікують фінансовий стан ТДВ «Яготинський маслозавод» як абсолютно безпечний. Однак застосування вітчизняної моделі О. О. Терещенка, яка фокусується на поточному русі грошових коштів та є більш чутливою до реалій вітчизняної економіки, засвідчило перехід підприємства у 2024 році до зони загрози банкрутства.

7. Оцінка зовнішнього середовища свідчить про функціонування підприємства в умовах високої турбулентності. PEST-аналіз та застосування моделі п'яти сил М. Портера виявили низку критичних загроз: прогресуючий дефіцит якісної молочної сировини, енергетичну нестабільність і жорсткий диктат з боку національних торговельних мереж, які затримують платежі. Саме ці зовнішні фактори є першопричиною вимивання оборотних коштів та зниження операційної рентабельності. Водночас середовище відкриває можливості для технологічної модернізації із залученням пільгового кредитування та розширення експорту.

8. На основі фінансово-орієнтованого SWOT-аналізу ідентифіковано ключові проблеми підприємства і розроблено комплексний механізм фінансового оздоровлення з шести стратегічних напрямів. Для подолання касових розривів рекомендовано активне використання інструментів факторингу та реструктуризацію кредитного портфеля. Для зниження

собівартості обґрунтовано доцільність інвестицій у власну енергонезалежність та перехід на форвардні контракти з великими промисловими фермами.

9. Для забезпечення довгострокової стійкості розроблено двовекторну систему управління фінансовим станом на засадах індикаторів раннього попередження. Перший напрямок базується на оперативному моніторингу кредитного ризику за інтегральною моделлю НБУ, що дозволить підприємству утримувати високу інвестиційну привабливість. Другий напрямок передбачає впровадження регуляторного комплаєнсу. Перехід до такої випереджальної моделі управління захистить чистий прибуток компанії від раптових зовнішніх коливань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика / О.Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
2. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117–128.
3. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента / Бланк И.А. – К.: Ника-Центр: Эльга, 1999. – Т. 2. – 591 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
5. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан, П.Т. Саблук. – К.: ІАЕУААН, 2003. – 507 с.
6. Коломієць Н.О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н.О. Коломієць, О.П. Коломієць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/viewFile/99627/94703>.
7. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. / Коробов М.Я. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Знання, 2002. – 378 с.
8. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз : [підручник] / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
9. Осмоловський В.В. Теория анализа хозяйственной деятельности / В.В. Осмоловський. – М.: Новое знание, 2001. – 307 с.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 21.03.2025).
11. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 : станом на 6 берез.

2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

12. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 : станом на 26 жовтня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

13. Кодекс України з процедур банкрутства : Кодекс України від 18.10.2018 № 2597-VIII : станом на 26 груд. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 11.02.2026).

14. Кондратенко Н. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування / Н. О. Кондратенко, К. О. Великих; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. – 166 с.

15. Фінансова звітність підприємств: Навчально-методичний посібник / С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнєва. – Львів: Ліга-Прес, 2016. – 268 с.

16. Облік та фінанси : навчальний посібник (за Програмою предметного тесту з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра)/ [за ред. Куцика П. О. ; П. О. Куцик, Р. М. Воронко, Т. О. Герасименко, О. І. Копилук, В. І. Бачинський та ін.]. – Львів: вид-во ЛТЕУ, 2023. – 345 с.

17. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник / укладачі : С. І. Мельник, І. М. Горбан, Н. С. Марушко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.

18. Добровольська О., Кравченко М., Даніленко О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021.

- № 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34> (дата звернення: 11.02.2026).
19. Durocher S., Fortin A. Financial statement users' institutional logic. *Journal of accounting and public policy*. 2021. Vol. 40, No. 2. P. 106819. Url: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2021.106819> (date of access: 16.02.2026).
20. Балахонова О., Приймак Я. Методи та принципи діагностики господарської діяльності підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2023. Т. 1. С. 33–39. URL: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2023-25-5> (дата звернення: 28.03.2025).
21. Financial Ratios. *Corporate Finance Institute*. URL: https://corporatefinanceinstitute.com/resources/accounting/financial-ratios/?utm_source.com (date of access: 28.03.2025).
22. Novi Tri Asiani, Ni Putu Widhia Rahayu. Analysis of liquidity ratios and profitability ratios to assess financial performance. *International journal of accounting, management, economics and social sciences*. 2024. Vol. 2, no. 4. P. 1385–1401. URL: <https://doi.org/10.61990/ijamesc.v2i4.312> (date of access: 23.02.2026).
23. Рогов Г. К. Практикум з фінансів підприємств : навчальний посібник / Г. К. Рогов, А. І. Зінченко, О. В. Пащенко. – Миколаїв : НУК, 2020. – 152 с.
24. Ясіновська І., Фелісеєв В. Ділова активність промислових підприємств України: оцінка, проблеми та напрями забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-16> (дата звернення: 08.04.2025).
25. Про затвердження Порядку проведення аналізу фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання щодо наявності ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства : Наказ Міністерства юстиції України від 10.09.2020 № 3105/5 : станом на 29 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0872-20#Text> (дата звернення: 18.03.2025).

26. Чумак В., Гвіздзжинська І. Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-25> (дата звернення: 24.02.2026).
27. Бугай В., Федорець А. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПРАТ «Кропивницький ОЕЗ»). *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-67> (дата звернення: 24.02.2026).
28. Rashid F., Khan R. A., Qureshi I. H. A comprehensive review of the Altman z-score model across industries. *SSRN electronic journal*. 2024. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.5044057> (date of access: 24.02.2026).
29. Nataliia K. Estimate of the probability of bankruptcy as a method for forecasting the enterprise financial condition. *Scientific Herald of Kherson State University: Economics Sciences*. 2019. Vol. 33. P. 231–236. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-33-46> (date of access: 15.04.2025).
30. Ломоносов Д. Компаративізм українських моделей прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-141> (дата звернення: 24.02.2026).
31. Шавурська О. В. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 4(94). С. 22–28. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2020-4\(94\)-22-28](https://doi.org/10.26642/ema-2020-4(94)-22-28) (дата звернення: 15.04.2025).
32. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 10.03.2026).

33. Національний класифікатор України. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010 : затверджено наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10> (дата звернення: 10.03.2026).
34. Яготинський маслозавод – Офіційний сайт. [Електронний ресурс] – режим доступу: URL: <https://milkalliance.com.ua/company/inform/yagotinskij-maslozavod/> (дата звернення: 12.05.2025).
35. PEST-аналіз –Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/PEST-аналіз> (дата звернення: 12.05.2025).
36. Степасюк Л., Старомінський В. Стан та тенденції розвитку ринку молока в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-100> (дата звернення: 14.04.2026).
37. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.05.2025).
38. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Нац. банку України від 30.06.2016 № 351 : станом на 6 лют. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 28.04.2026).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТДВ «Яготинський маслозавод» станом на
31.12.2023 р.

Таблиця А.1

Найменування статті	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 528	1 295
<i>первісна вартість</i>	1001	11 581	9 526
<i>накопичена амортизація</i>	1002	10 053	8 231
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	390 541	415 608
<i>первісна вартість</i>	1011	811 917	898 932
<i>знос</i>	1012	421 376	483 324
Інші необоротні активи	1090	32 020	30 570
Усього за розділом I (Актив)	1095	424 089	447 473
II. Оборотні активи			
Запаси (разом), у тому числі:	1100	165 465	192 592
<i>виробничі запаси</i>	1101	117 522	106 103
<i>незавершене виробництво</i>	1102	6 581	9 745
<i>готова продукція</i>	1103	37 927	70 083
<i>товари</i>	1104	3 435	6 661
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	592 908	623 833
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	1130	11 642	25 628
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	12 613	14
Дебіторська заборгованість за нарахованими доходами	1140	56	68
Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками	1145	806 529	831 558
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 977	206
Гроші та їх еквіваленти (разом)	1165	7 818	41 043
<i>рахунки в банках</i>	1167	7 814	41 041

Продовження таблиці А.1

Витрати майбутніх періодів	1170	452	-
Інші оборотні активи	1190	4 470	2 165
Усього за розділом II (Актив)	1195	1 604 930	1 717 107
БАЛАНС АКТИВ (Разом розділи I + II)	1300	2 029 019	2 164 580
2. ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	679 715	934 870
Усього за розділом I (Пасив)	1495	685 040	940 195
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	27 913	13 957
Інші довгострокові зобов'язання	1515	225 982	225 359
Усього за розділом II (Пасив)	1595	253 895	239 316
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	366 248	485 430
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	21 756	22 609
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	214 804	244 287
Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	33 616	25 101
Поточна заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	2 301	2 721
Поточна заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	7 979	9 913
Поточна заборгованість за одержаними авансами	1635	641	579
Поточна заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	409 228	154 117
Поточні забезпечення	1660	24 879	31 639
Інші поточні зобов'язання	1690	6 858	6 899
Усього за розділом III (Пасив)	1695	1 090 084	985 069
БАЛАНС ПАСИВ (Разом розділи I + II + III)	1900	2 029 019	2 164 580

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТДВ «Яготинський маслозавод» станом на
31.12.2024 р.

Таблиця Б.1

Найменування показника	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 295	1 137
<i>первісна вартість</i>	1001	9 526	9 649
<i>накопичена амортизація</i>	1002	8 231	8 512
Основні засоби	1010	415 608	568 761
<i>первісна вартість</i>	1011	898 932	1 117 338
<i>знос</i>	1012	483 324	548 577
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	—	326
Інші необоротні активи	1090	30 570	20 413
Усього за розділом I	1095	447 473	590 637
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	192 592	253 031
<i>виробничі запаси</i>	1101	106 103	137 418
<i>незавершене виробництво</i>	1102	9 745	13 241
<i>готова продукція</i>	1103	70 083	93 333
<i>товари</i>	1104	6 661	9 039
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	623 833	672 218
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
<i>за виданими авансами</i>	1130	25 628	15 109
<i>з бюджетом</i>	1135	14	59
<i>у тому числі з податку на прибуток</i>	1136	—	58
<i>з нарахованих доходів</i>	1140	68	41
<i>із внутрішніх розрахунків</i>	1145	831 558	766 793
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	206	326
Гроші та їх еквіваленти	1165	41 043	28 237
<i>рахунки в банках</i>	1167	41 041	28 236
Інші оборотні активи	1190	2 165	1 245
Усього за розділом II	1195	1 717 107	1 737 059
БАЛАНС АКТИВ	1300	2 164 580	2 327 696
2. ПАСИВ			

Продовження таблиці Б.1

I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	934 870	810 433
Усього за розділом I	1495	940 195	815 758
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	13 957	—
Інші довгострокові зобов'язання	1515	225 359	215 351
Усього за розділом II	1595	239 316	215 351
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	485 430	494 768
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	22 609	24 153
товари, роботи, послуги	1615	244 287	375 305
розрахунками з бюджетом	1620	25 101	7 424
у тому числі з податку на прибуток	1621	6 811	—
розрахунками зі страхування	1625	2 721	3 278
розрахунками з оплати праці	1630	9 913	11 307
за одержаними авансами	1635	579	1 247
за розрахунками з учасниками	1640	1 774	221 774
із внутрішніх розрахунків	1645	154 117	110 881
Поточні забезпечення	1660	31 639	38 910
Інші поточні зобов'язання	1690	6 899	7 540
Усього за розділом III	1695	985 069	1 296 587
БАЛАНС ПАСИВ	1900	2 164 580	2 327 696

ДОДАТОК В

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТДВ «Яготинський
маслозавод» станом на 31.12.2023 р.

Таблиця В.1

Стаття	Код рядка	За звітний період (2023)	За аналогічний період попереднього року (2022)
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 857 266	3 736 091
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 979 309)	(3 090 847)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий: прибуток	2090	877 957	645 244
Валовий: збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Інші операційні доходи	2120	19 109	47 017
Адміністративні витрати	2130	(44 464)	(37 602)
Витрати на збут	2150	(367 149)	(296 742)
Інші операційні витрати	2180	(41 416)	(65 926)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	444 037	291 991
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 836	1 745
Інші доходи	2240	1 390	882
Фінансові витрати	2250	(138 408)	(116 777)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)

Продовження таблиці В.1

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	308 855	177 841
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(53 695)	(22 202)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	255 160	155 639
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(-)	(-)

ДОДАТОК Г

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТДВ «Яготинський
маслозавод» станом на 31.12.2024 р.

Таблиця Г.1

Стаття	Код рядка	За звітний період (2024)	За аналогічний період попереднього року (2023)
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 635 593	4 857 266
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 872 373)	(3 979 309)
Валовий: прибуток	2090	763 220	877 957
Валовий: збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	105 715	19 109
Адміністративні витрати	2130	(55 406)	(44 464)
Витрати на збут	2150	(443 442)	(367 149)
Інші операційні витрати	2180	(132 314)	(41 416)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	237 773	444 037
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	8 971	1 836
Інші доходи	2240	1 381	1 390
Фінансові витрати	2250	(130 658)	(138 408)
Витрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(79)	-
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	117 388	308 855
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(21 825)	(53 695)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	95 563	255 160
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	-	-

ДОДАТОК Д

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ТДВ «Яготинський
маслозавод» станом на 31.12.2023 р.

Таблиця Д.1

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	6 211 095	4 855 631
Повернення податків і зборів	3005	-	16
Цільового фінансування	3010	4 889	3 105
Надходження від повернення авансів	3020	122 747	181 264
Надходження від відсотків за залишками коштів	3025	934	682
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	1	35
Інші надходження	3095	1 691	2 591
Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)	3100	(5 420 617)	(4 730 617)
Витрачання на оплату праці	3105	(204 169)	(161 536)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(54 868)	(43 471)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(286 052)	(171 939)
у т.ч. витрачання на оплату податку на прибуток	3116	(51 564)	(17 521)
у т.ч. витрачання на оплату ПДВ	3117	(181 555)	(112 244)
у т.ч. витрачання на оплату інших податків і зборів	3118	(52 933)	(42 174)
Витрачання на оплату авансів	3135	(571)	(375)
Інші витрачання	3190	(7 579)	(6 938)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	367 501	-71 552
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від погашення позик	3230	23 800	8 000
Інші надходження	3250	52 500	-
Витрачання на придбання необоротних активів	3260	(109 425)	(37 742)
Витрачання на надання позик	3275	(8 000)	(59 626)
Інші платежі	3290	(328 923)	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-370 048	-89 368
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Отримання позик	3305	596 120	5 583 619
Погашення позик	3350	(491 614)	(5 388 029)

Продовження таблиці Д.1

Сплату дивідендів	3355	(5)	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	(68 683)	(59 059)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	35 818	136 531
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	33 271	-24 389
Залишок коштів на початок року	3405	7 818	31 692
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(46)	515
Залишок коштів на кінець року	3415	41 043	7 818

ДОДАТОК Е

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ТДВ «Яготинський
маслозавод» станом на 31.12.2024 р.

Таблиця Е.1

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний попереднього року
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	7 058 624	6 211 095
Повернення податків і зборів	3005	5	—
Цільового фінансування	3010	6 537	4 889
Надходження від повернення авансів	3020	183 817	122 747
Надходження від відсотків за залишками коштів	3025	751	934
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	1	1
Інші надходження	3095	526	1 691
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(6 476 962)	(5 420 617)
Праці	3105	(245 498)	(204 169)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(66 008)	(54 868)
Зобов'язань з податків і зборів (разом)	3115	(216 550)	(286 052)
у т.ч. податку на прибуток	3116	(28 727)	(51 564)
у т.ч. ПДВ	3117	(124 315)	(181 555)
у т.ч. інших податків і зборів	3118	(63 508)	(52 933)
Витрачання на оплату авансів	3135	(163)	(571)
Інші витрачання	3190	(9 693)	(7 579)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	235 387	367 501
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від погашення позик	3230	3 300	23 800
Інші надходження	3250	—	52 500
Витрачання на придбання необоротних активів	3260	(177 326)	(109 425)
Витрачання на надання позик	3275	—	(8 000)
Інші платежі	3290	—	(328 923)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-174 026	-370 048
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Отримання позик	3305	4 280 949	596 120

Продовження таблиці Е.1

Погашення позик	3350	(4 285 963)	(4 91 614)
Сплату дивідендів	3355	—	(5)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(69 653)	(68 683)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-74 667	35 818
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-13 306	33 271
Залишок коштів на початок року	3405	41 043	7 818
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	500	(46)
Залишок коштів на кінець року	3415	28 237	41 043